

Illustrer : periodiek voor de alumni van de Universiteit Utrecht

<https://hdl.handle.net/1874/404245>

De menselijke cel

Onderzoek naar onverklaarde organellen

Dierproeven

Barbaars of noodzakelijk?

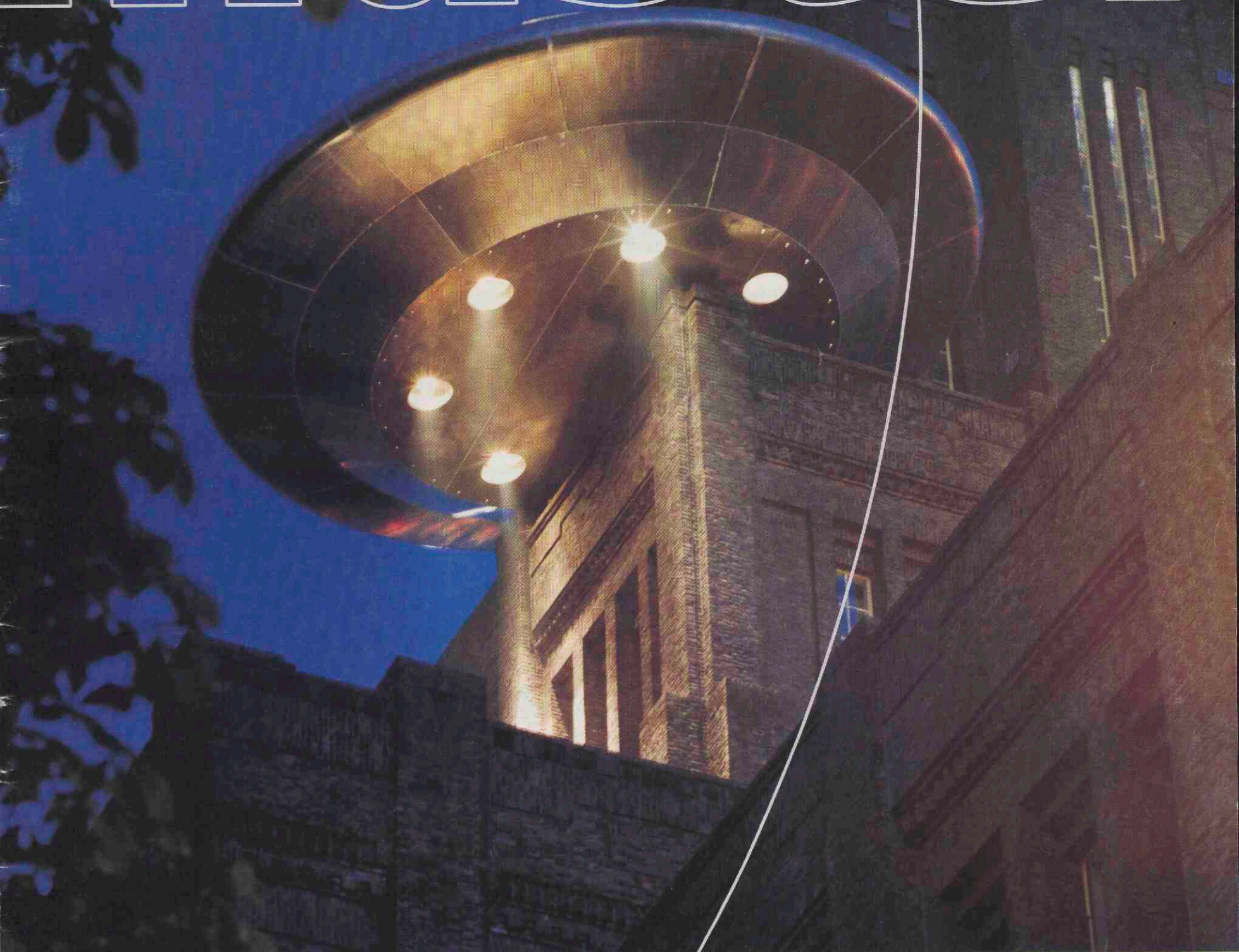
Drie generaties Veritas

Een biertje voor Zeus

Utrecht museumstad

Wie kust de schone slaapster wakker?

Huustar

Kwartaalblad voor de afgestudeerden van de Universiteit Utrecht • Nr 16 • September 1999 • Oplage 51.000

Universiteit Utrecht

Column

Relatiegeschenk

Een paar jaar geleden wonden André Klukhuhn en wijlen Piet Vroon zich in de marge van de publieke opinie hevig op over de verlening van een eredoctoraat aan Albert Heijn door Nijnerode University. Ze maakten de Salongangers van het Polman's Huis deelgenoot van hun brandende zorg over de erosie van de academische normen en waarden, en wensten voortaan zonder de besmette doctorstitel door het leven te gaan.

De aanwezigen vonden het best allemaal. Ze laafden zich aan de welsprekendheid van twee boze mannen, lieten de aanklacht tegen de academische flirt met het bedrijfsleven opgewekt van zich afglijden, en nipten aan hun Earl Grey. Zij meenden slechts getuige te zijn van een achterhoedegevecht tegen de tekenen des tijds.

Dat de abdicatie van de twee doctores niet meer aandacht kreeg, kan mede worden toegeschreven aan de verkeerde keuze van hun prooi. Want Heijn schijnt zich in de wondere wereld van de retail – zoals de detailhandel tegenwoordig schijnt te moeten heten – wel degelijk als denker te hebben gemanifesteerd, en Nijnerode staat als business school per definitie ietwat buiten de academische orde. Dat ze met een ceremonieel eredoctoraat aan elkaar verbonden zijn, is verwonderlijk noch schandelijk.

Dat neemt niet weg dat de verontrusting van Klukhuhn en Vroon wel degelijk gegrond was. Sterker nog: ze is actueler dan ooit tevoren. Getuige het commercieel gebral dat opklinkt uit de jaarverslagen van de universiteiten (ook die van Utrecht), de opmars van de manager en zijn angelsaksisch koeterwaals, en – bovenal – de benoeming van Roel Pieper tot gewoon hoogleraar aan de Universiteit Twente, louter en alleen omdat 'ie Roel Pieper heet. Tot voor kort werd zo iemand nog eredoctor of bijzonder hoogleraar, maar nu dient het ordinariaat al als relatiegeschenk voor zakenlieden. Vroon zwijgt omdat hij dood is, Klukhuhn verbijst zich in stilte, en om hen heen heerst onverschilligheid. Als ik dit schrijf, moet de opening van het academisch jaar nog plaats vinden. Maar ik weet bijna zeker dat geen redenaar tegen de verpiepering van de universiteit is opgestaan. En dat is pas écht erg.

*[Sander van Walsum,
onderwijsredacteur de Volkskrant,
alumnus geschiedenis]*

De menselijke cel

Onderzoek op de miljoenste millimeter

6

Dierproeven

Kan de wetenschap zonder proefdieren?
Voorschot op een symposium

8

Utrecht museumstad

Vijf alumni over Utrecht
als cultureel bedevaartsoord

12

Verder:

Kort nieuws

4

Drie generaties Veritas

Hip, Gonny en Wally Regouin

10

De Sprong

11

Het luchtrecht van Isabella Diederiks

Alumni organiseren reünie

11

Vakgenoten

Gegrepen door de middeleeuwse letteren

14

Jonge afgestudeerden op de arbeidsmarkt

Alfa's in de informatietechnologie

15

Servicepagina's / Ter Zake

Universiteitsfonds / algemeen /
onderwijs voor afgestudeerden / ingezonden

16

Publicaties en personalia

22

De Zijsprong

24

Omslagfoto: UFO op het hoofgebouw van de Nederlandse Spoorwegen. Kunstwerk van Marc Ruygrok voor de Utrechtse tentoonstelling Panorama 2000. (Foto: Ivar Pel)

Van de redactie

Illuster ziet er anders uit. Full-colour druk, ruimere opmaak. Het zijn de uiterlijke kenmerken van de metamorfose die het kwartaalblad voor de meer dan vijftigduizend afgestudeerden van de Universiteit Utrecht sinds de vorige editie heeft ondergaan. Uit een recent lezersonderzoek – waarover wij eerder berichtten – is gebleken dat de meeste Utrechtse afgestudeerden het blad graag ontvangen. Ze voelen zich meer dan voorheen verwant met Utrecht en hebben het beeld over hun universiteit bijgesteld. Maar voor sommige lezers mocht het wel wat prikkelender en beeldender. Met meer aandacht voor het perspectief van de alumni zelf. De nieuwe formule wil het blad toegankelijker en verrassender maken. Wij horen graag van u of we met deze nieuwe editie op de goede weg zijn. Het redactie-adres vindt u op pagina 22.

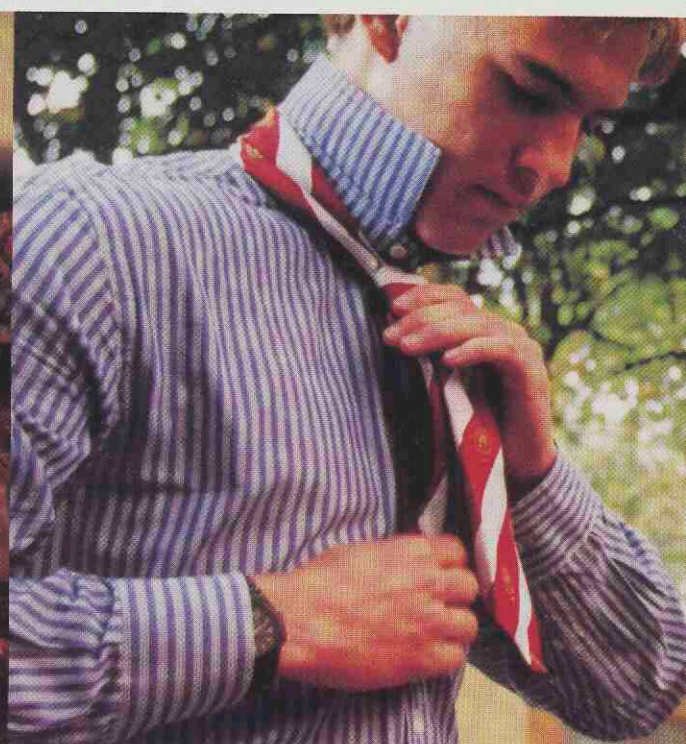
[Twan Geurts, hoofdredacteur Illuster]

Aankondiging bij de opening van het academisch jaar

Utrecht start in 2000 met 'nieuwe' economie

Gastredenaar Wim Kok in gesprek met zijn echtgenote en de Utrechtse voorzitter Jan Veldhuis.

Een student bereidt zich voor op de ceremonie in de Domkerk.

De Universiteit Utrecht gaat vanaf september 2000 een volledige opleiding 'nieuwe' economie verzorgen. Het Utrechtse initiatief combineert de economie met inzichten uit andere wetenschapsgebieden als het recht, de geografie, de sociale wetenschappen of de geschiedenis. 'Uniek in Nederland', zo meldde collegevoorzitter Jan Veldhuis trots tijdens de opening van het academisch jaar in de Utrechtse Domkerk. De Maastrichtse hoogleraar internationale economische betrekkingen Luc Soete onderstreepte de ontwikkeling naar een 'nieuwe' economie. Gastspreker premier Wim Kok hield een meer algemeen pleidooi voor het leven-lang-leren.

De voorzitter van het Utrechtse college van bestuur, drs. Jan Veldhuis, toonde zich op 30 augustus blij dat Utrecht eindelijk een volwassen opleiding economie in huis krijgt. 'Een klassieke, algemene universiteit kan anno 2000 niet zonder. Omwille van de beoefening van de economie zelf en omwille van de beïnvloeding van de overige disciplines.' Het was al enkele jaren mogelijk in Utrecht economie te studeren, als 'kopstudie' in combinatie met een ander vakgebied. Maar met de invoering van een eigen propedeuse kunnen studenten vanaf volgend jaar meteen in het eerste jaar met economie beginnen.

Waarom Utrecht nu pas een dergelijke opleiding aanbiedt, ligt besloten in de geschiedenis, legt Veldhuis uit. Handel en industrie werden lange tijd niet als echte wetenschap gezien en vormden dus geen passende bezigheid voor de geleerde stand. Pas in 1922 werd in Amsterdam de eerste faculteit der handelswetenschappen opgericht. Na de Tweede Wereldoorlog volgde Groningen. 'Leiden en Utrecht bleven achter', zegt Veldhuis. 'Een hypothese is dat Utrecht en Leiden te deftig waren, te conservatief. Te gebonden aan adel, patriciaat en geleerde stand.'

Groeiende vraag

Door de jaren heen deed Utrecht verschillende pogingen een economiestudie van de grond te krijgen, maar pas in de jaren tachtig werd het onderwerp echt aktueel. Toen kwamen er vier opleidingen op het grensvlak van economie en rechten, geografie, sociale wetenschappen of geschiedenis. In 1997 viel het besluit voor de vier multidisciplinaire opleidingen een eigen propedeuse te ontwikkelen om zo een volledige opleiding 'domeingerichte economie' aan te kunnen bieden. Utrecht zal niet alle economische specialisaties in huis halen. De in de Domstad opgeleide economen zullen inzetbaar zijn op de terreinen economisch juridische institutionalisering, ruimtelijke - of sociale ordening of historisch-economische processen. Aan dit soort breed opgeleide economen is volgens Veldhuis grote behoefte. 'Er is een groeiende vraag naar deskundigen die zijn opgeleid in meer dan één vakgebied. Dit sluit aan bij het inzicht dat voor het economisch proces het maatschappelijk kader veel belangrijker is dan tot voor kort werd aangenomen.'

Marktprobleem

De Maastrichtse hoogleraar Luc Soete onderstreepte deze visie in zijn bijdrage aan de Utrechtse openingsceremonie. De industriële economie, aldus Soete, is in een nieuw tijdperk beland. Wat Utrecht wil past uitzonderlijk goed binnen deze nieuwe economie.

Het gaat, meent Soete, niet om radicaal andere inzichten. Veel van de ideeën omtrent de nieuwe economie kan men terugvinden bij zowel klassieke als neo-klassieke economen. 'Wel echt nieuw is de invloed van de nieuwe informatie- en communicatietechnologie. Het steeds goedkoper ter beschikking komen van informatie, de steeds grotere mogelijkheden van het opslaan en bewerken, van het codificeren van technologische kennis en ten-

slotte van het in reële tijd en wereldwijd communiceren en verhandelen van informatie en gecodificeerde kennis.'

'De nieuwe economie is gebaseerd op immateriële productie en consumptie, gekarakteriseerd in zekere zin door overvloed. Overvloed aan informatie, waarbij het zoeken en selecteren van de juiste of relevante informatie het nieuwe marktprobleem wordt.'

Voor de nieuwe economie, stelt Soete, zijn nieuwe juridische regels nodig, nieuwe inzichten voor de aanpak van sociale vraagstukken. Er dreigt immers een ongelijkheid tussen de mensen die wel en de mensen die niet over de juiste kennis kennis en de juiste netwerken beschikken. Bovendien gaan grenzen en bereikbaarheid een andere rol spelen. Dat vraagt om een nieuwe benadering vanuit de economische geografie. De geschiedkunde tenslotte is belangrijk om te anticiperen op komende economische veranderingen. [Gwenda Knobel/Twan Geurts]

Gastspreker Wim Kok

Een leven lang leren, dat is het perspectief dat gastspreker premier Wim Kok zijn toehoorders voorhield bij de opening van het academisch jaar in Utrecht. Veel bedrijven en instellingen kunnen niet aan goed personeel komen. Dat is in hoge mate een kennisprobleem. 'Werknemers moeten niet alleen beschikken over de meest recente kennis, maar bovendien over de vaardigheden om zich nieuwe kennis snel eigen te maken.' Als voorbeeld noemde hij het tekort aan ICT-specialisten. Om in de toekomst grotere problemen te voorkomen moeten kinderen nu al vertrouwd raken met de nieuwe informatie- en communicatiemiddelen. En dat moet gelden voor alle jongeren. Kok kondigde aan dat het kabinet extra geld uittrekt om iets te ondernemen tegen het fenomeen van de vele uitvallers in het onderwijs.

Nieuwe eerstejaars breken record

Bijna 1100 eerstejaarsstudenten vormden het logo van de Utrechtse Introductie Tijd '99 (UIT) en verbraken daarmee het record 'levend mozaïek' uit 1993. Het leverde de eerstejaars een vermelding op in het Guinness Book of Records. De recordpoging was een van de vele programma-onderdelen van de zogenaamde UIT-dagen die van 9 t/m 13 augustus werden gehouden. Ruim 2100 aankomende studenten van de Utrechtse uni-

versiteit en hogescholen maakten tijdens de UIT kennis met Utrecht in al zijn facetten. Hoeveel studenten er daadwerkelijk aan de universiteit gaan studeren is nog niet bekend. De vooraanmeldingscijfers bieden slechts een indicatie. Op 21 augustus hadden zich 5307 eerstejaars bij de universiteit aangemeld. Vergelijken met de cijfers van een jaar terug betekent dit een stijging van 5 procent.

Voorzitter U-raad stapt op

Nog geen maand na zijn herbenoeming als voorzitter van de Universiteitsraad heeft voorzitter Johan Janssen aangekondigd dat hij zijn functie per 1 oktober 1999 neerlegt. Op die datum wordt Janssen, die in 1997 aantrad als opvolger van Carla Kuijper-Groen-smit, hoofd van de afdeling industrie van de provincie Gel-

derland, een functie die hij niet met het voorzitterschap van de U-raad kan combineren.

Recordpoging op het Neude

Foto: Vincent Boon

Mensenrechten gebaat bij sancties

Hard optreden, bijvoorbeeld door te dreigen met het stoppen van ontwikkelingshulp of door een wapentransactie te verbieden. Die aanpak biedt meer kans een regime dat de mensenrechten schendt, positief te beïnvloeden dan vermaningen zonder dreigementen of sancties.

Daarnaast blijkt dat een regime nauwelijks beïnvloedbaar is als het de mensenrechtenschendingen als wenselijk of zelfs noodzakelijk beschouwt. Dit zijn enkele conclusies die Marlies Glasius trekt in haar onderzoek naar de invloed van buitenlands mensenrechtenbeleid op Indonesië onder het regime van president Soeharto. Glasius promoveerde op 1 september aan de faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Utrecht.

Aan de hand van vier case stu-

dies onderzocht Glasius in hoeverre westerse staten, waaronder Nederland, erin zijn geslaagd, de regering Soeharto positief te beïnvloeden op het gebied van de mensenrechten. De case studies gaan over de vrijlating van tienduizenden politieke gevangenen in de jaren zeventig, de executie van een aantal politieke gevangenen tussen 1985 en 1990, het bloedbad in Oost-Timor van november 1991 en de nasleep daarvan, en schendingen van arbeidsrechten eind jaren tachtig en begin jaren negentig.

'Dat alleen verbaal beleid weinig verandert zie je bijvoorbeeld aan de kwestie van de executies', aldus Glasius. Indonesië executeerde tussen 1985 en 1989 een aantal politieke gevangenen. Westerse staten reageerden hierop slechts met uitingen van bezorgdheid. Daarvan was Indonesië weinig onder de indruk. Na nog vier

executies in 1990 werd dit beleid door de toenmalige Minister voor Ontwikkelingssamenwerking, Pronk, gewijzigd. 'Pronk heeft een klein bedrag aan ontwikkelingshulp bevroren, precies in een tijd dat ook andere donorlanden een koppeling begonnen te maken tussen het geven van hulp en de mensenrechtensituatie. Daarna heeft de Indonesische regering afgezien van verdere executies.'

In de case-studie over Oost-Timor komt duidelijk naar voren dat een regime moeilijk te beïnvloeden is als het de mensenrechtenschendingen als 'wenselijk' of zelfs noodzakelijk beschouwt. Na het bloedbad van 1991 op Oost-Timor zette Nederland de hulp opnieuw stop. Ook Canada en Denemarken bevroren een deel van hun hulp en de Verenigde Staten en de Europese Unie uitten dreigementen in die geest. Enkele maanden

later weigerde Indonesië verdere Nederlandse hulp. Volgens Glasius is die actie in Nederland ten onrechte geïnterpreteerd als het gevolg van het krenken van de Indonesische gevoelens door het botte gedrag van de voormalige koloniale heerser, en met name van Pronk. 'Soeharto wilde koste wat kost de controle over Oost-Timor behouden, en kon en wilde daarom niet aan de eisen van de westerse staten met betrekking tot de mensenrechtensituatie voldoen. Daarom heeft hij een tegenactie bedacht. Nederland heeft zich in de beklagdenbank laten zetten.'

Drs. M. Glasius, 'Foreign Policy on Human Rights: Its Influence on Indonesia under Soeharto'. Uitgeverij Intersentia, Antwerpen, ISBN 09-5095-089-2.

Utrechtse chemici in de prijzen

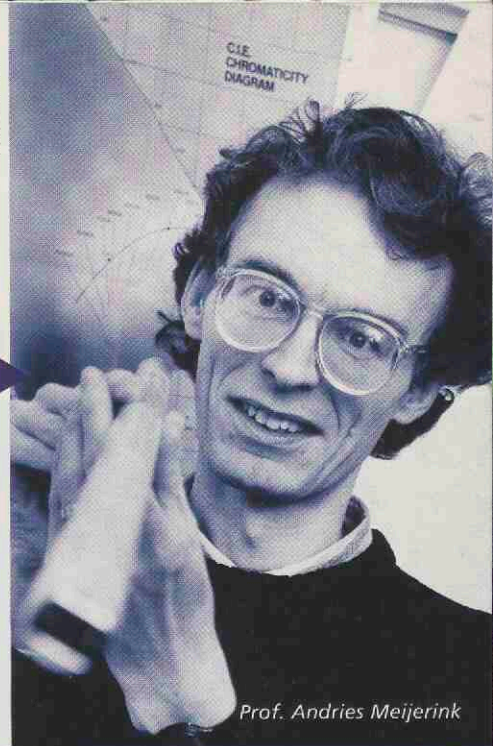
Binnen een maand tijd hebben chemici van de Universiteit Utrecht vier belangrijke Nederlandse prijzen in de wacht gesleept. Prof.dr. A. Meijerink van het Debye Instituut heeft de Gouden Medaille gekregen van de KNCV, de chemische beroepsvereniging. Promovenda mev. drs. C. van Kraaij van de sectie Biochemie van Membranen heeft de DSM-prijs voor Chemie en Technologie 1999 gewonnen. Ook twee van de vier tweede prijzen van

DSM gingen naar Utrechtse promovendi. Meijerink kreeg zijn prijs voor zijn zeer originele en hoogstaande bijdragen aan een breed gebied van vaste-stofchemie en luminescentie. Hij werkt onder meer aan de ontwikkeling van nieuwe fosforen, stoffen die gebruikt kunnen worden in platte beeldschermen en kwikvrije TL-buizen. Mevr. drs. C. van Kraaij ontving de DSM-prijs voor haar promotie-onderzoek naar het wer-

kingsmechanisme van de antimicrobiële stof nisine, dat wordt geproduceerd door melkzuurbacteriën. Nisine wordt gebruikt als natuurlijk ('groen') conserveringsmiddel voor voedingsmiddelen en heeft veel potentie voor verdere toepassingen binnen en buiten de voedingsmiddelenindustrie. De jury was onder de indruk van de rationele, systematische en enthousiaste aanpak van Van Kraaij, met een zeer breed scala aan weten-

schappelijke technieken. Van de vier tweede prijzen van DSM gingen er twee naar de Utrechtse faculteit Scheikunde. Drs. R. Wegh, promovendus bij Meijerink, kreeg deze prijs voor zijn werk aan de bovengenoemde nieuwe fosforen voor kwikvrije TL-buizen en plasma display panels. Mevr. drs. M. Olsthoorn is onderscheiden voor onderzoek op het gebied van de structuuranalyse van bacteriële signaalmoleculen.

Foto: Ivar Pel

Prof. Andries Meijerink

Zes ton voor Frans-Guyana

De nauw aan de universiteit gelieerde stichting Trésor, die een natuurreservaat in Frans-Guyana beheert, krijgt van de stichting Doen voor dat doel zes ton. Trésor is een 2450 ha groot regenwoud 40 km ten zuiden van de hoofdstad Cayenne, dat in 1995 door biologen van de Universiteit Utrecht en van de botanische

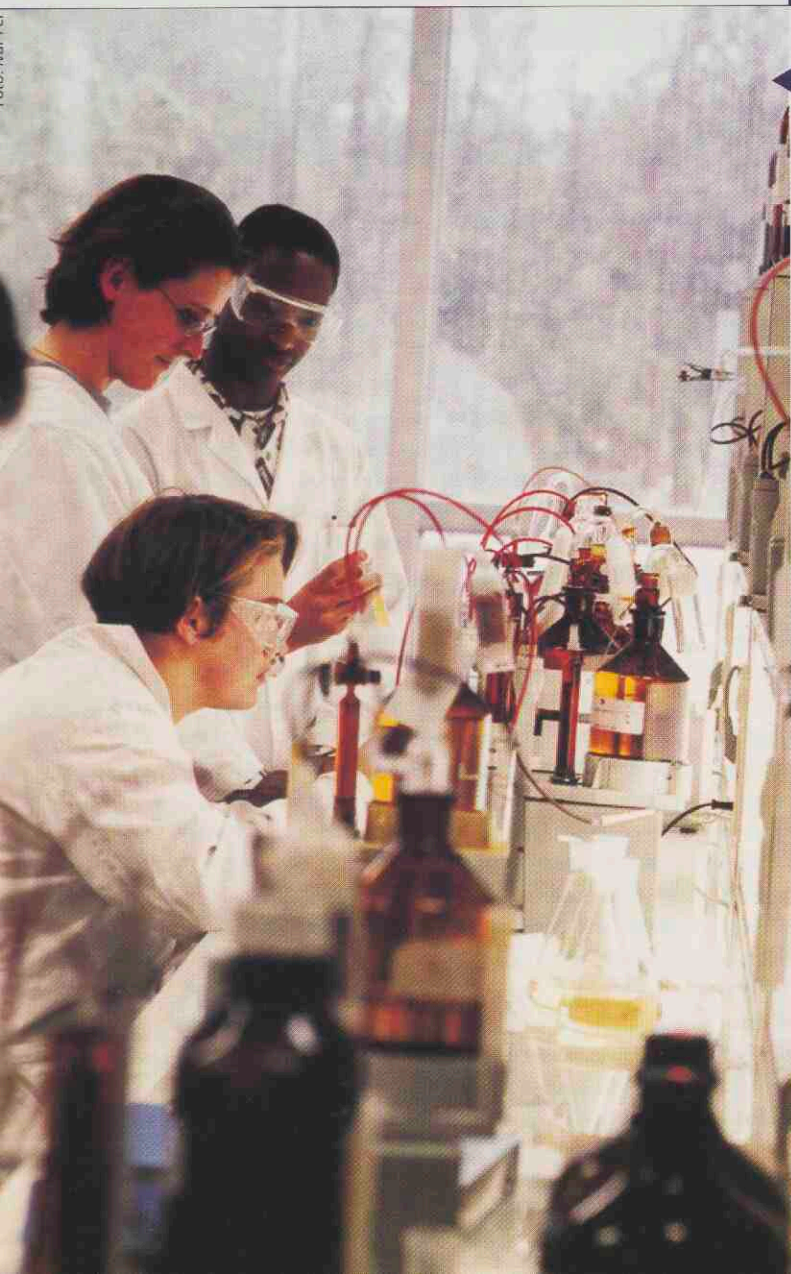
tuinen met bijdragen van het bedrijfsleven is aangekocht. Doel is natuurbehoud, natuureducatie en onderzoek. 'Doen' is gelieerd aan de Postcode en de Grote Sponsor Loterijen.

Universiteit krijgt Centrum voor Conflictstudies

De faculteiten Letteren, Rechten en Sociale Wetenschappen hebben besloten hun onderzoek en onderwijs op het gebied van conflictmanagement en veiligheid en wederopbouw te bundelen. Dr. Duco Hellema, hoogleraar Geschiedenis van de Internationale Betrekkingen, wordt de directeur van het nieuwe

centrum. Tevens zal er op korte termijn een bijzondere leerstoel conflictpreventie en -beheersing worden gecreëerd via het in Utrecht gevestigde Europese platform voor conflictpreventie. Het college van bestuur heeft voor een periode van vier jaar 650.000 gulden beschikbaar gesteld voor de activiteiten

van het nieuwe expertisecentrum.

Conservatieve meisjes kiezen exact

De keuze voor exacte vakken door meisjes gaat, in tegenstelling tot wat vaak wordt gedacht, niet gepaard met progressief denken of een meer dan gemiddelde behoefte om te presteren. Er is zelfs een tendens dat meisjes meer exact kiezen naarmate hun moeders en in mindere mate ook zichzelf conservatievere sekserolopvattingen hebben.

Tot die conclusie komt de Utrechtse sociaal wetenschapper Paul Hustinx in zijn onderzoek onder jongeren naar de keuze voor hun vakkenpakket. In het onderzoek, begin jaren '90 uitgevoerd, heeft Hustinx de samenhang tussen de keuze van het vakkenpakket en de opvattingen van leerlingen en ouders over maatschappelijke onderwerpen onderzocht. Ook heeft hij gekeken naar het verband tussen prestatiedrang en pakketkeuze. Voor het onderzoek is een representatieve

steekproef gehouden onder (ex) HAVO- en VWO-leerlingen. Er blijkt een duidelijk verschil te bestaan tussen de omstandigheden waaronder jongens en meisjes een exact pakket kiezen. Jongens kiezen de meeste exacte vakken wanneer hun ouders conservatief denken over culturele en economische kwesties. Ook hangt de keuze voor exacte vakken bij jongens duidelijk samen met de behoefte om te presteren. Opvattingen van de ouders zeggen meer over de vakkenkeuze dan de opvattingen van de leerling. Blijkbaar is het eerder het ideologische klimaat in het gezin dat de voorkeur van scholieren bepaalt dan een bewuste eigen stellingname. Opmerkelijk is dat bij meisjes de opvattingen van de vader geen enkele rol spelen. Voor de afwezigheid van een progressief gezinsklimaat of prestatiemotivatie bij bèta-studentes geeft Hustinx meerdere

verklaringen. Ten eerste kan het zijn dat progressieve meisjes een bepaalde maatschappelijke betrokkenheid hebben meegekregen waardoor mensen maatschappij-vakken voor hen een hogere prioriteit hebben dan exacte vakken. Ten tweede kan een progressief thuisklimaat samengaan met een vrije opvoedingsstijl waardoor dochters juist veel ruimte krijgen om traditionele keuzes te maken. Een derde verklaring is dat een overwaardering van exacte vakken niet vanzelfsprekend is vanuit een postmoderne, niet-traditionele levensvisie.

Drs. P.W.J. Hustinx, 'Vakkenpakketkeuze op HAVO en VWO. De invloed van de politiek-maatschappelijke oriëntatie van leerlingen en hun ouders alsmede de prestatiemotivatie en enkele achtergrondkenmerken van de leerling'. Uitgeverij Eburon, Delft. ISBN 90-5166-715-9

Onderzoek naar onverklaarde organellen

Het omniversum van de menselijke cel

De wereld van Judith Klumperman speelt zich af op een miljoenste millimeter. De Utrechtse celbiologe doet onderzoek naar nog onbekende bestanddelen van de menselijke cel. Een deel van het onderzoek werd onlangs bekroond met een publicatie in het vermaarde vakblad Cell.

Haar kleine werkkamer in het AZU ziet er opge-ruimd uit. Bescheiden stapels met vakliteratuur, wetenschappelijke artikelen en microscopische foto's van cellulair leven bedekken de tafels langs de wand. "Er zit systeem in, maar niet meer dan dat", zegt dr. Judith Klumperman (37), senior-onderzoeker bij de afdeling Celbiologie, een van de onderdelen van het Instituut van Biomembranen, terwijl ze de tafels schoonveegt om ruimte te maken voor het gesprek. Het belangrijkste artikel blijft achter op het bureaublad. Een recente publicatie in *Cell*, het allerhoogst haalbare in haar vakgebied. In de editie van 9 juli haalde het onderzoek van Klumperman en haar collega's de pagina's van het toonaangevende celbiologische tijdschrift, in de rangorde van wetenschapsbladen nog hoger genoteerd dan *Nature* en *Science*. Meteen iets om te benadrukken, vindt Klumperman: dat artikel heeft ze niet alléén geschreven, maar samen met anderen. Klumperman onderzocht hoe de concentratie van eiwitten in cellen plaatsvindt, een 'hot topic' in de celbiologie. Er wordt wereldwijd fel over dit onderwerp gediscussieerd, een hoop 'educated guesses' zijn het resultaat. Met hun publicatie in *Cell* hebben Klumperman en haar collega's flink gescoord onder internationale vakgenoten. Klumperman studeerde biologie in Leiden, promoveerde daar en werkte vervolgens korte tijd als post-doc in het lab van de Utrechtse celbiologen. Na vier jaar als universitair docent aan de VU keerde ze twee jaar geleden terug naar Utrecht vanwege de uitmuntende mogelijkheden voor fundamenteel celonderzoek. Waarom die fascinatie voor de cel? "Een cel is een eenheid van leven, kijk maar naar ééncelligen en micro-organismen. Het is een wereld op zich. Zoals het lichaam is opgebouwd uit een skelet, organen en ander weefsel, is ook een cel opgebouwd uit een skelet en verschillende onderdelen. We noemen ze organellen."

Gereedchapskist

Een lichaam heeft heel veel soorten cellen. Gewone cellen maar ook cellen met bepaalde extra's, zoals hersencellen en huidcellen. Een cel is als het ware een gereedchapskist, met een hamer, spijkers en ander gereedschap. In een goed gevulde gereedchapskist ontdekt iemand die weinig verstand heeft van doe-het-zelven, ook gereedschap waar de bedoeling niet direct duidelijk van is. Zo gaat dat in feite ook met de celbioloog. Die ziet in een cel onderdelen waar de functie nog onduidelijk van is. Bekend is de celkern met het genetisch materiaal, het DNA. Maar er zijn nog veel onbekende organellen. Alles heeft echter een bedoeling. Aan een hamer heb je ook niets zonder spijkers. De speurtocht naar die niet nader verklaarde celonderdelen en hun functie vormt voor Klumperman de uitdaging in haar bestaan als wetenschapper: "We willen weten hoe die cel functioneert en daarvoor is het onderzoek van zeer groot belang."

Dat het onderzoek naar nog onverklaarde organellen belangrijk en succesvol kan zijn, bewijst het artikel in *Cell*. Klumperman kwam er met haar collega's achter dat in cellen van de alvleesklier een hoge concentratie van het spijsverteringsenzym amylase

aanwezig is in een betrekkelijk onontdekt organel. Vakgenoten hadden al eerder een andere locatie in de cel aangewezen. Een hoge concentratie van dit spijsverteringsenzym na de maaltijd is nodig voor een zo efficiënt mogelijke afbraak van voedsel. Bij mensen die aan taai-slijmziekte lijden ligt er een laagje taai slijm op de cellen met spijsverteringsenzymen, waardoor de uitscheiding niet of nauwelijks van de grond komt. Het voedsel dat in de darmen aanwezig is wordt dan niet afgebroken. Darmproblemen zijn het gevolg. Vandaar dat patiënten met taai-slijmziekte pillen met deze enzymen slikken. Klumperman: "Het direct nut van het soort onderzoek dat ik heb gedaan, voor medische doelen bijvoorbeeld, is natuurlijk moeilijk aanwijsbaar. Fundamenteel onderzoek bestaat uit het uitvoeren van kleine stapjes, die op het eerste oog onbeduidend lijken. Maar als je al die kleine stapjes achter elkaar legt, ontdek je dat je iets bereikt hebt."

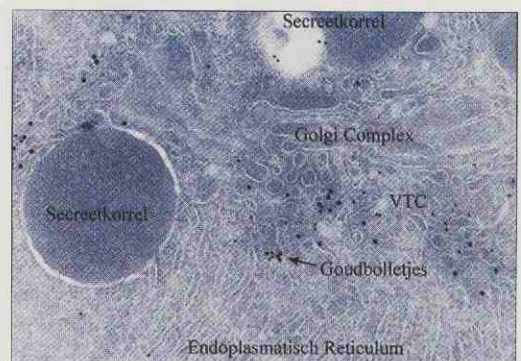
Goudbolletje als detective

Klumperman voerde het celonderzoek samen uit met de Spaanse onderzoeker dr. José Martínez, die hiervoor tijdelijk in Utrecht verbleef, en de Utrechtse celbiologen Hans Geuze en Jan-Willem Slot. Vooral de uitgekende techniek die door de laatste de afgelopen twintig jaar aan de Utrechtse universiteit is ontwikkeld en geperfectioneerd, heeft het onderzoek mogelijk gemaakt. Als een ultramoderne spionagesatelliet kan met deze unieke vinding de productie en het transport van eiwitten door de cel tot in de kleinste details worden waargenomen.

De Utrechtse techniek immuno-elektronenmicroscopie kent drie belangrijke ingrediënten. Als eerste wordt een elektronenmicroscopie ingezet die de wereld, die zich afspeelt op de 10 tot zelfs 5 nanometer, voor het blote oog zichtbaar maakt (één nanometer is één miljoenste millimeter). De kleinste celorganellen zijn daarmee zichtbaar, maar nog niet de individuele eiwitten. Het is nodig ook die binnen de complexiteit van de cel in beeld te krijgen.

Dat gebeurt met het tweede instrument: goudbolletjes verbonden aan antilichamen om zo eiwitten op te sporen. Een antilichaam bindt zich specifiek met één van de duizenden eiwitten die in een cel voorkomen. Antilichamen zijn zelf ook eiwitten die in het bloed van een proefdier kunnen worden opgewekt door het te onderzoeken eiwit in te spuiten. Het antilichaam is niet zichtbaar in de elektronenmicroscopie. Daarom worden er vijf tot tien nanometer grote goudbolletjes aan gebonden. Die zijn wél zichtbaar en markeren dus precies de plaats van het eiwit. Het aantal goudbolletjes vormt derhalve een betrouwbare maat voor de concentratie van eiwitten ter plekke.

De derde stap om de techniek te vervolmaken is het te onderzoeken weefsel te fixeren en in te vriezen met stikstof (196 graden onder nul), om het vervolgens in plakjes van vijftig nanometer te snijden. Zo heeft het een optimale structuur voor onderzoek. Over de waarde van de gebruikte goudbolletjes laat Klumperman weinig illusies bestaan. "Het is geen 24-karaats goud. Van de potjes goud die we hier maken, word je niet rijk." [Pieter van den Brand]

Goudbolletjes, verbonden aan antilichamen, maken de plaats van de eiwitten zichtbaar onder de elektronenmicroscopie

Mini-tankertje vol suikerverslinders

Amylase is een afbraakeiwit dat in speeksel en in darmen voorkomt. Het breekt suikers af die met voedsel in het lichaam terecht komen. Amylase wordt gemaakt in de alvleesklier. Na een maaltijd wordt het enzym in de darmen afgescheiden. Amylase is samen met andere spijsverterende enzymen in zeer geconcentreerde vorm in de cel opgeslagen in zogeheten secreetkorrels, nadat het in veel meer verdunde staat elders in de cel is aangemaakt. Deze cellen grenzen aan gangetjes die uitmonden in de darmen. Het mini-tankertje vol amylase en andere enzymen wordt uitgestoten (secretie: vandaar de naam secreetkorrel) naar de darmen toe, doordat zijn vlieswandje samensmelt met de scheidingswand van de cel zelf. Bij de hoge concentraties eiwitten als amylase in de secreetkorrels blijkt alles te draaien om een nog relatief onbekend organel, een verzameling blaasjes en buisjes tussen de plek waar de amylase wordt aangemaakt en de plaats waar het wordt verpakt in de secreetkorrel. De concentratie van eiwitten komt voornamelijk in dat organel tot stand en niet op de verpakkingsplek, zoals door andere onderzoekers werd verondersteld. Bekend was reeds dat eiwitten die niet goed zijn aangemaakt, door het organel worden teruggestuurd. Klumperman en haar collega's laten nu zien dat dit tegelijkertijd gebeurt met het terugsturen van de overdaad aan verpakkingsmateriaal, de biomembranen. Er komen bij wijze van spreken 40 vrachtwagens met amylase aan. Daarvan worden er 39 teruggestuurd, met daarin de afgekeurde eiwitten. Amylase en andere eiwitten gaan vervolgens verder in één vrachtwagen naar de plaats waar ze in de secreetkorrel worden verpakt. Er gaan echter veel meer vrachtwagentjes retour dan tot nu toe werd aangenomen, vandaar de hoge concentratie eiwitten die dus in een veertig keer kleiner jasje verder moeten. De ontdekking van dit proces vormt de kern van het in *Cell* gepubliceerde onderzoek.

Instituut voor Biomembranen

Het Instituut voor Biomembranen is een Utrechtse onderzoeksschool die zich richt op onderzoek naar biologische biomembranen. De school bestaat uit 11 groepen van de Utrechtse faculteiten Biologie, Diergeneeskunde, Geneeskunde en Scheikunde.

De laatste dierproef in 2025?

'Barbaarse en onnodige praktijken', volgens de een. 'Noodzakelijk onderzoek in het belang van de mensheid', zegt de ander. Het zijn deze uitersten die de discussie kenmerken. Het werken met proefdieren geldt als een omstreden activiteit. Het tien jaar oude Gemeenschappelijk Dierenlaboratorium van de Universiteit Utrecht (GDL) organiseert op 1 oktober een symposium met als centrale vraag: 'Haalt het proefdier 2025?' Illuster neemt met enkele deskundigen alvast een voorschot op de discussie.

Als onderzoekers willen weten of een nieuw schoonmaakmiddel irritaties of ontstekingen veroorzaakt, testen ze dat eerst uit op kaalgeschoren cavia's of op de oogballen van levende proefkonijnen. En als men wil weten welke bijverschijnselen een nieuw vaccin met zich mee kan brengen, test men dat eerst in alle denkbare doses uit op ratten, apen of honden. Sinds 1977 is het aantal dieren dat in Nederland bij dierproeven is betrokken, gedaald van 1,6 miljoen naar 700.000. Dat zijn er nog altijd 700.000 te veel, vindt de Vereniging Proefdiervrij. Veel onderzoekers die met dierproeven te maken hebben, denken daar anders over. De opkomst van de bio-technologie is zelfs een belangrijke groeifactor in de proefdierindustrie. Toch hoopt drs. Marja Zuidgeest, directeur van de Vereniging Proefdiervrij, dat over 25 jaar dierproeven tot het

verleden behoren. 'Als iedereen zijn best doet moet het kunnen', denkt ze.

Cultuuromslag

Voor zo'n verandering is wel een cultuuromslag nodig, weet Zuidgeest. 'Het gebruik van proefdieren is in feite een kwestie van gewoonte. Het is altijd zo gegaan, dus doet iedereen het nog steeds op dezelfde manier. Men vraagt zich niet af of het ook anders zou kunnen. Dat verander je niet zo maar. Zo is het gehele systeem van kennisoverdracht op dierproeven gebaseerd. Er wordt echter veel te weinig onderzoek gedaan naar het ontwikkelen van alternatieven. Per jaar wordt 500 miljoen uitgegeven aan dierproeven, en slechts 3,5 miljoen aan onderzoek naar alternatieven.' Veel middelen heeft Zuidgeest niet: 'Voortdurende bewustmaking,

Illustrerzide

De Universiteit Utrecht in de pers

Eerste lichtung

Caroline van Oene, eerstejaars op het University College. "We willen allemaal haantje-de-voorstes zijn. Die typisch Nederlandse houding van 'een zesje is wel genoeg' geldt hier niet. Hier mag je goed zijn." Heel soms, geeft ze toe, wordt ze wel een beetje moe van zichzelf.

[Vrij Nederland, 10 juli '99]

Conservatieve bèta's

Meisjes kiezen wel exact, maar volgens de Utrechtse wetenschapper Paul Hustinx doen ze dat niet vanuit 'progressief' (lees: feministisch) perspectief, maar vanuit een 'conservatief levensgevoel' van de moeder.

[Parool, 13 juli '99]

Pasta tegen stress

Een suikerrijk dieet met veel koolhydraten heeft een positieve invloed op gezonde, maar stressgevoelige mensen. Dat blijkt uit onderzoek van psycholoog Rob Markus, onlangs in Utrecht gepromoveerd. "Ze werden stressbestendiger, hun stemming werd beter. Dat werd duidelijk tijdens een stresstaak: hoofdrekken onder veel lawaai en tijdsdruk", aldus Markus.

[Utrechts Nieuwsblad, 22 juli '99]

Aangrijpend

Eens in de maand hebben artsen en verpleegkundigen van de afdeling oncologische gynaecologie van het Academisch Ziekenhuis Utrecht een bijeenkomst waar aangrijpende zaken worden besproken. "Het werkt", zegt hoogleraar P. Heinz en initiatiefnemer over de preventieve burnout-training. "We leren hoe we een barrière kunnen opbouwen tussen persoonlijke en professionele betrokkenheid."

[Volkskrant, 23 juli '99]

Seksueel misbruik

Klinisch psycholoog Wim Walters bij zijn afscheid als hoofd van de psychosociale afdeling van het Wilhelmina Kinderziekenhuis. "We worden in toenemende mate geconfronteerd met gestoorde ouders, die hun kinderen verminken om zelf aandacht te krijgen. Ouders die hun kinderen proberen te doden in het ziekenhuis. Maar ook daarbuiten zie ik een regressie naar een primitief stadium. Ouders laten zich leiden door impulsen, er is niemand die hen corrigeert. Ze willen ook wel eens proberen hoe seks met kinderen is."

[NRC Handelsblad, 14 augustus '99]

blijven praten met onderzoekers, zoeken van de publiciteit, je laten horen op symposia.' Ze voelt zich daarbij gesterkt door de alternatieven voor dierproeven die inmiddels toch ook zijn ontwikkeld. 'Zo kun je mensen laten zien dat het mogelijk is.'

Plastic rat

De sterke daling van het aantal proefdieren in de afgelopen twintig jaar komt vooral op het conto van het in-vitro-onderzoek. Zuidgeest: 'Zo is men tegenwoordig in staat om stoffen te testen op reageerbuiskweekjes. Dat spaart jaarlijks het leven van honderdduizenden muizen. Daarnaast zijn alternatieven op kleinere schaal ontwikkeld. 'Een heel leuk voorbeeld is de 'development rat': een plastic rat met alles erop en eraan, waarop toekomstig chirurgen hun handvaardigheid kunnen oefenen.'

Genetische modificatie

De behaalde winst wordt tenietgedaan door andere ontwikkelingen. De opkomst van de bio-technologie betekent een explosieve stijging van het aantal proefdieren. Deze gebruikt men voor genetische modificatie. Sterk in opkomst zijn zogeheten 'transgene' dieren. Dat zijn genetisch gemodificeerde ideaaldieren die bijvoorbeeld kunnen dienen om voor de mens bedoelde preparaten uit te proberen. In de proefdierbranche spreekt men al over 'standaardmodellen'. In de toekomst in serie leverbaar als doosjes lego. Voor sommigen een gruwelijk idee. Voorstanders wijzen erop dat de efficiency van dierproeven sterk zal toenemen, waardoor uiteindelijk veel minder proefdieren nodig zijn.

Wetenschappelijke ethiek

De Fundamentele wetenschappers, vindt Zuidgeest, zijn soms wel heel moeilijk te overtuigen van de onwenselijkheid van dierproeven. 'Een nieuw onderzoeksterrein is voor een wetenschapper natuurlijk heel spannend. Daarbij botsen we al snel op de wetenschappelijke ethiek. Die maakt dieren ondergeschikt aan het hogere doel van de kennisvermeerdering'. Toch ziet Zuidgeest juist onder de wetenschappers een begin van een mentaliteitsverandering gloren. 'Als je vroeger over angsten en gevoelens van dieren begon, dan haalden ze hun schouders op. Tegenwoordig hoor je steeds meer wetenschappers zeggen dat dierproeven eigenlijk niet zouden moeten.'

[Kees Volkers]

Aanmelding debat

Lezers van Illuster kunnen het symposium 'Het laatste proefdier in 2025?' bijwonen. Aanvang: 13.30 uur. U kunt zich aanmelden via het Communicatie Service Centrum, Universiteit Utrecht, Postbus 80125, 3508 TC Utrecht. Telefoneren (030 - 253 35 50) of e-mailen (studievoorzichting@csc.usc.uu.nl). Het debat wordt 's middags live uitgezonden door de VPRO-radio. (Zie ook pagina 19).

Harde doelstellingen

'Het aantal proefdieren is flink gedaald, sinds de Wet op Dierproeven in 1977 van kracht werd. Dat succes ligt echter vooral aan de positieve houding van de relatief kleine groep mensen die met dierproeven te maken heeft. Mensen die elkaar goed kennen en elkaar de mores leren. Deze wet is een positieve stimulans geweest. Voor de rest heeft de wettelijke bescherming van dieren de afgelopen 120 jaar niets opgeleverd. Mensen doen alles wat ze nuttig, nodig en plezierig vinden met dieren en de wet hobbelt daar zo'n beetje achteraan. Juridisch is er momenteel dan ook niet veel te winnen. Beter is het wanneer de overheid eens met een duidelijk beleidsplan komt, met harde doelstellingen. Al met al denk ik dat er over 25 jaar nog wel dierproeven zullen worden gedaan, maar niet veel. Maar ik verwacht wel een cultuuromslag in het omgaan met dieren.'

D. Boon, bijzonder hoogleraar Dier en Recht in Utrecht,

Plastic rat geen alternatief

'Over 25 jaar zal het aantal dierproeven weinig verminderd zijn. Uit alternatieven voor dierproeven is niet veel daling meer te verwachten. Een plastic rat is leuk voor de publiciteit, maar heeft getalsmatig geen enkele invloed. Het is bovendien geen echt alternatief, want een microchirurg zal op gegeven moment toch in een levende rat moeten snijden om het vak te leren. Daarentegen is de ontwikkeling in transgene dieren enorm. Wel zal er een sterke verfijning optreden. Je kan dieren kweken die precies aan de voorwaarden voldoen om proeven op uit te voeren. Dat is een stuk efficiënter en daardoor zal het aantal proefdieren weer kunnen dalen. Het aantal zal zich stabiliseren.'

J. Pasman, dierenarts, general manager Harlan (proefdierleverancier) te Horst, tevens penningmeester Platform Alternatieven Dierproeven, en alumnus UU

Me too vaccins tegengaan

'Het is volgens mij een misvatting dat we zonder dierproeven kunnen. Wij testen vaccins voor runderen en varkens. In de meeste gevallen is dat te gecompliceerd voor in-vitro-methoden. Daar gebruiken wij proefdieren voor. Zo hebben wij het vaccin gevonden tegen het gevreesde Aujeszky-virus. Als we geen proefdieren hadden opgeofferd, zouden er miljoenen dieren onder hevige pijnen sterven aan een hersenontsteking.

Ik ben tegen dierproeven uit commerciële overwegingen. Ook heb ik eens geopperd om de ontwikkeling van een vaccin tegen te gaan, als zo'n vaccin met bewezen effectiviteit al bestaat.

Waarom moet zo nodig iedere fabrikant zijn eigen vaccin ontwikkelen? Wij noemen dat de 'me too-vaccins'. De farmaceutische industrie heeft me dat voorstel toen niet in dank afgenomen.'

J. van Oirschot, hoofd afd. Zoogdierziekten ID-DLO te Lelystad, tevens bijzonder hoogleraar te Utrecht

De sprong

Afgestudeerd, en dan?

Foto: Ivar Pel

Het is dé manier om aan de onderzoeksweld te proeven, vindt Marianne Schrama. Na haar afstuderen schreef zij zich in bij STOGO, een onderzoek- en adviesbureau voor geografen en kon al snel -tijdelijk- aan de slag. Daarna was ze nog beleidsmedewerker bij de gemeente Den Haag. Maar ze miste 'het echte onderzoek'. Opnieuw kon ze bij STOGO terecht. Nu als projectleider.

'Ik begeleid nu ook jonge geografen'

Marianne Schrama, 28 jaar

Opleiding: Economische geografie / Afgestudeerd: augustus 1995 / Baan: projectleider regionale economie & arbeidsmarkt

'Als pas afgestudeerd economisch geograaf verdiende ik mijn eerste salaris in de thuiszorg. Bij oude en zieke mensen thuis schoonmaken en kopjes koffie drinken. Omdat er nauwelijks geschikte vacatures waren, schreef ik me in bij STOGO onderzoek & advies. Na een paar maanden belde het bureau of ik wilde meewerken aan een onderzoek naar de huidige en toekomstige productiestructuur van de provincie Flevoland. Helaas was het contract na twee maanden weer afgelopen. Gelukkig kon ik voor drie dagen per week aan de slag bij een ander onderzoeksbureau. Daarnaast had ik tijd genoeg voor een sollicitatiecursus.'

'Opnieuw belde STOGO. Of ik een jaar lang aan verschillende projecten wilde meewerken. Zo reisde ik van IJmuiden naar Katwijk en van Den Helder naar Urk om vissers en medewerkers uit de visserijbranche te interviewen. Ik kwam precies te weten hoeveel tijd het fileren van een ton haring kost en waar de meeste schol wordt gevangen. Doel was om de

werkgelegenheidseffecten als gevolg van de verminderde visquota in kaart te brengen'. 'Omdat het einde van mijn contract in zicht was, solliciteerde ik bij de gemeente Den Haag als beleidsmedewerker economische zaken. Met ambtenaren van wonen, verkeer en ruimtelijke ordening was ik in discussie over locatie-ontwikkelingen. Interessant was te zien hoe tegengestelde belangen verenigd moeten worden. Ik kwam erachter dat dit werk een heel lange adem vergt. En veel parafenrondes. Het echte onderzoek begon ik te missen.' 'Mijn ambtelijke carrière hing ik aan de wilgen toen STOGO mij benaderde voor de vaste functie van projectleider regionale economie & arbeidsmarkt. Nu coördineer ik verschillende onderzoeken. Voor de gemeente Voorst maken we een inventarisatie van de kwalitatieve en kwantitatieve ruimtebehoefte van bedrijven. En in opdracht van de Kamer van Koophandel voor de gemeenten Venray en Weert een ontwikkelingsvisie. Ook begeleid ik pas afgestudeerde geografen. Een kijkje in de keuken van de opdrachtgevers kan voor hen heel verhelderend werken. Zeker als ze nog niet weten welke richting ze uit willen.' [JV]

Luchtrecht kan Isabella niet missen

Toen mevrouw Diederiks met emeritaat ging en haar alumni-reünies stopzette, bleek dat het kleine luchtrecht-wereldje haar charismatische persoonlijkheid niet kon missen.

Aanbellen hoeft niet bij haar witte Baarnse huis. De deur staat al open en ze duikt opeens op in de deuropening. Klein en levendig is ze, prof. dr. Isabella Diederiks-Verschoor, emeritus hoogleraar lucht- en ruimterecht. Eind vorig jaar richtte een aantal oud-leerlingen de Stichting International Society for Air and Space Law (ISA) op. Om de contacten onderling en met het bedrijfsleven warm te houden, en om de kennis van het luchtrecht te verbreiden. Maar ook om háár te blijven ontmoeten natuurlijk.

Initiatief

Een gevleugelde uitspraak van haar is: 'O, heb je nog geen baan? Ik zal trachten wat voor je te regelen.' Haar studenten hebben over het algemeen buitengewoon goede carrières gemaakt, zegt ze zelf. 'Ze nemen initiatief. Anders kies je niet voor het luchtrecht, het is bepaald geen voor de hand liggend vak.' Ze somt een paar fenomenen op: Hans van den Broek en Yvonne van Rooy.

Beroemd is haar bemoeienis met buitenlandse stagiaires, met name de Franssprekende Afrikanen. Die hadden een streepje voor, francofiel als ze was en is. 'Ik liet ze een studie schrijven met een thema waar hun thuisland profijt van had. Dat konden ze aan hun eigen regering laten zien, waardoor het luchtrecht meer bekendheid kreeg.'

Medaille

Morgen is het haar 84e verjaardag, de eerste felicitatiepost ploft al op de mat. Ze laat een koud buffet aanrukken, want net als voorgaande jaren verwacht ze ook nu een zoete inval. Haar leeftijd lijkt geen rol te spelen. Ze is net terug van een grote ruimtevaartconferentie in Wenen, Unispace III. Daar heeft ze de aandacht gevestigd op de nationaliteit van het ruimtevaartuig, dat niet zo vast staat als die van het vliegtuig.

Naast het Internationaal Instituut voor Lucht- en Ruimterecht van de Leidse Universiteit (waarvan ze vice-voorzitter is), wordt ze door de paar instituten lucht- en ruimterecht die de wereld rijk is, voortdurend gebeld voor advies, documentatie en hulp bij dissertaties. Ze publiceert nog volop, en haar wetenschappelijke werk is zelfs vertaald in het Koreaans en Chinees. Ze is erelid hier en voorzitter daar. Trots is ze op haar medaille van de stad Parijs, en veel voldoening gaf het werk haar als 'President van het International Institute of Space Law of the International Astronautical Federation', waarvan ze nu president emeritus is (met stemrecht!). En nu is er dan het ISA, waar haar voornaam Isabella in te herkennen is. 'Ik zie het als blijk van waardering. Voor mijn werk, maar ook voor het vak dat niet altijd de waardering heeft gekregen die het verdient. Ik heb altijd willen bewijzen dat het luchtrecht boeiend is. Dat is gelukt.' [CS]

Foto: Ivar Pel

Isabelle Diederiks: 'Ik wilde bewijzen dat het luchtrecht boeiend is'

Bijlmeramp

Op 4 november is de tweede reünie van het ISA gepland, van 16.30 tot 19.30 uur in het stadhuis van Den Haag (Spui). Drs. Theo A.M. Meyer, voorzitter van de Bijlmercommissie, spreekt over de vliegcramp in de Bijlmer, na een inleiding over de juridische aspecten. Geïnteresseerden kunnen zich schriftelijk aanmelden bij prof. mr. P.P.C. Haanappel, fac. Rechtsgeleerdheid Universiteit Leiden, postbus 9520, 2300 RA Leiden.

Drie generaties Veritas

Een biertje voor Zeus

Foto: Ivar Pel

Waarschijnlijk is het op dit moment de enige familie die drie generaties Veritas-vrouwen telt. Dit illustere feit mag wel gevierd worden met een interview. 'We doen het voor oma!', roept derde generatie Wally Regouin (28) door de telefoon. Grootmoeder Mathilda Seegelaar (84) komt er ondanks de tropische juli-temperaturen speciaal voor over uit Breda, samen met haar dochter Gonny Nugteren (53) uit het Belgische Achel.

Ze zijn alle drie klein, luidruchtig en goedlachs. Dat ze allemaal lid werden van Veritas is toeval. Thuis werd weliswaar veel over het studentenleven gepraat, maar van welke vereniging je lid wilde worden, was geen item. Zo hoorde Wally pas dat haar ouders en oma lid waren geweest van Veritas, toen ze haar eigen lidmaatschap aankondigde.

Studenten in het kwaad

'Wij zijn juristen, studenten in het kwaad.' De beginregel van het faculteitslied rolt er probleemloos uit bij grootmoeder Hilda, die indertijd vanwege haar bijnaam Hippeltje al gauw Hip werd genoemd. Wally: 'Het was de vader- en moederdag van eerstejaars in 1990, waar ook grootouders welkom waren. Een voor een werden de jaren opgeroepen; de leden uit dat jaar moesten dan gaan staan. Toen het jaar 1940 of daaromtrent werd genoemd, stond vol trots een oude, stramme heer op. Hij dacht natuurlijk dat hij de oudste was. Maar daar kwam oma uit 1934! Als oudste moest ze het eerste biertje aan Zeus geven, dat is mos. Ze begreep er niets van. "Ik hoef Zeus toch geen bier op z'n kop te zetten!" Uiteindelijk deed ze het toch, op een wankel trappetje.'

Ongemengde jaarclub

Moeder Gonny leerde haar echtgenoot Jan kennen in het Tref. Zijn entree was fout. 'Ik zat op een bar-kruk. Hij vroeg: "Zo meisje, mag jij hier wel komen van je moeder?" Ik vond hem een báll!' Gonny's Veritas-generatie nodigde mensen uit als Ramses Shaffy en Roel van Duin voor lezingen. Hip had vijf meisjes in de jaarclub, en dat was dan ook meteen haar hele jaarclub. Want die was per definitie ongemengd. Wat een biertje kostte? In Hips tijd een kwartje, maar zelf dronk ze een soort bessen. In Gonny's jaren zestig zo'n vijftig cent. Wally betaalde voor een biertje een gulden vijfenzeventig.

Veebonk

Het eerste gala. Hip droeg een klassieke corsage, in Gonny's tijd begon dat decorum al te verwateren.

Op de voorgrond kleindochter Wally, links achter oma Hip en naast haar dochter Gonny

Wally ergerde zich groen en geel aan 'die debiele creaties' en voelde zich als een levende vis in een plastic zakje. Hip weet nog dat ze met een student veeartsenijkunde ging.

Wally: 'Jij noemde zo iemand toch een veebonk?' Oma lacht en steekt nog eens de brand in een filterloze sigaret. 'Hij was verliefd op mij, maar ik niet op hem. Mijn jurk? Een lange jurk van organdi met bloemen erin geweest.'

Wally droeg de bordeauxrode jurk die haar moeder ook had gedragen op haar eerste gala.

Gonny: 'Van ons drieën heeft mijn moeder het meest luxe studentenleven geleid. Studeren in haar tijd was niet voor iedereen weggelegd. In de jaren zestig zette de nivellering al in.'

Wally: 'Ik mocht alles verbrassen. Thuis werd ik streng opgevoed, maar als student had ik erg veel vrijheden.'

Of je bij de jongen bleef slapen? Hips ogen worden groot als schoteltjes. 'Néé. Dat deden alleen slechte meisjes.' Einde verhaal.

Blote voeten

Hip is ontgroend in één dag en één avond. 'We kregen soep. Ze zeiden dat er wormen in zaten. Ik geloofde het niet, het moest wel vermicelli zijn.'

Gonny herinnert zich vooral het gebral, de krengrigheid van de vrouwelijke leiding en hoe het jaarlied erin werd gepompt. Wally herinnert zich met name dat ze 's nachts uit de tent werd getrokken om te zingen, en hoe de ouderejaars keihard 'foeten, foeten' scandeerden bij haar installatie. Grootmoeder en moeder zijn het erover eens hoe belangrijk het lidmaatschap is geweest. Voor hun groei als mens, en voor hun netwerk. Wally: 'Voor mij was het vooral lang leve de lol. Veritas was een plekje om je studie te ontvluchten. Voor mijn oma en moeder was het gala nog een chique aangelegenheid. In mijn tijd eindigde het altijd in een puinhoop. Liep ik op blote voeten naar huis, met gaten in m'n panty.'

[Chiara Soldati]

Utrecht museumstad **Wie**

Kan Utrecht, de vierde stad van het land, zich ontwikkelen tot een museaal bedevaartsoord? Soms lijkt het er even op. Zoals deze zomer, met de spraakmakende expositie Panorama 2000.

Het Centraal Museum liet de binnenstad met kunstwerken bezaaien, te bezichtigen vanaf de Domtoren. Die vondst trok veel publiciteit en bezoekers.

Vijf alumni van de Letteren- faculteit – allen museumdirecteur te Utrecht – vinden dat er vele schatten liggen te sluimeren in de binnenstad. Maar wie komt de schone slaapster wakker kussen?

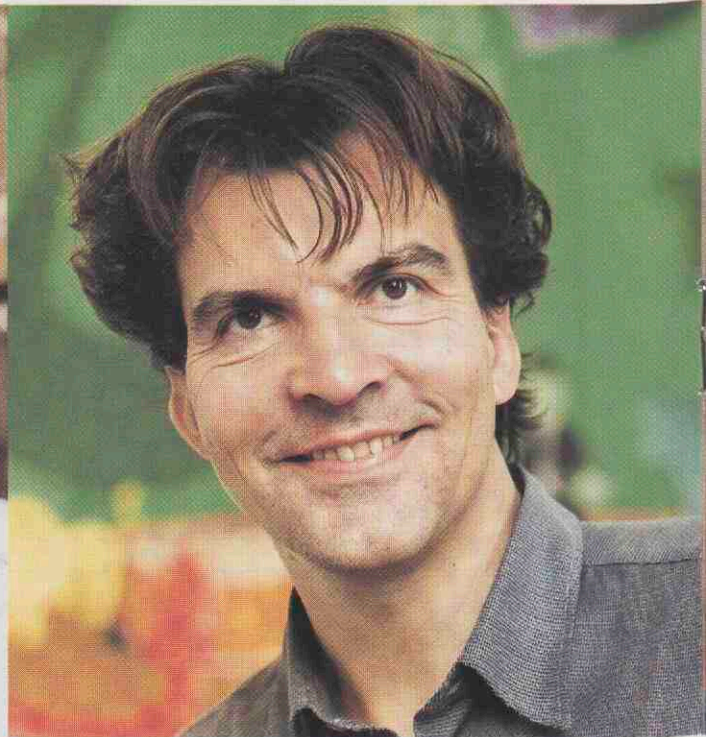
[Ingmar Heytze en Vrouwkje Tuinman]

Foto's: Ivar Pel

Huub Blankenberg (1951) / directeur Van Speelklok tot Pierement / Studie: Geschiedenis, afgestudeerd in 1983 / Favoriete kunstwerk: 'Arnolfini en echtgenote' van Jan van Eyck (National Gallery inLonden)

'Utrecht is geen typische museumstad. Er zijn zoveel steden die dat roepen, en Amsterdam vind ik eerder in aanmerking komen voor die kwalificatie. De Utrechtse situatie is op een ander gebied uniek. Alle musea liggen dicht opeen, terwijl ze sterk verschillende karakters hebben. Daardoor krijg je een bijzondere concentratie en diversiteit. Tel daarbij de unieke grachten en werven, de middeleeuwse binnenstad. Eigenlijk zou ik willen dat de stad die positie meer uitbuitte. Utrecht is te weinig het cultureel bedevaartsoord dat het zou kunnen zijn. Ik denk dat het nodig is de bijzondere aspecten van onze stad meer naar buiten laten komen, in plaats van ons te spiegelen aan het Mekka Amsterdam. Nu is er een grote onbekendheid. Ook tussen de musea en de universiteit. Er wordt slechts incidenteel samengewerkt. In ons geval ligt dat ook aan de collectie. Het heeft lang geduurd voordat Van Speelklok tot Pierement het niveau van de toeristische attractie ontsteeg. Er is hier méér te bewonderen dan 'Tulpen uit Amsterdam', meer dan wat onbeduidende speeldoosjes en gezellige draaiorgels. Het museum begeeft zich op de grens van verschillende disciplines: muziek, geschiedenis, techniek en maatschappij. Het levert bronnen voor onderzoek en is eigenlijk net zo breed als de universiteit. Daarom zou er een vanzelfsprekend en regelmatig contact moeten zijn. Om wederzijds tot meer kennis te komen.'

Sjarel Ex (1957) / directeur Centraal Museum / Studie: Kunstgeschiedenis, afgestudeerd in 1983 / Favoriete kunstwerk: 'Meisje met ranonkels' (1914) van Theo van Doesburg

'Lange tijd zijn museumdepots het olifantenkerkhof van onze geschiedenis geweest. We hebben hier bijvoorbeeld een verzameling gevelstenen uit de stad. Af en toe komt er een stadsbewoner vragen of hij zijn steen terug kan krijgen. Dan stellen we een kopie beschikbaar. Op die manier plaats je bewaard cultuurgoed terug in de stad. Het Centraal Museum hoeft zich niet te beperken tot conserveren en exposeren, we kunnen ook dingen teruggeven aan de stad. Daarnaast vind ik dat we hier veel te veel verleden opruimen. De bushaltes in de binnenstad zouden als musealeabri's kunnen worden uitgevoerd en gevuld met voorwerpen uit onze collecties. Waarom plaatsen we de ruïnes van het middenschip van de Domkerk niet terug op het Domplein? De stad kan musealer en spannender worden dan hij nu is. Daarnaast mist Utrecht als museumstad nog één belangrijk toonaangevend museum. Dit is toch de vierde stad van het land, met een geweldige geschiedenis, daar moet iets mee te doen zijn. Ik heb bij collega's en het stadsbestuur twee keer een voorstel ingediend. Mijn eerste voorstel was om hier een museum voor de mode te creëren, waarin alle landelijke collecties zouden kunnen worden opgenomen. Het gevolg was dat iedereen opeens zijn eigen collectie ging uitbreiden, wat ik op zichzelf ook een goed resultaat vind. Een ander idee is om een museum voor de gehele Nederlandse geschiedenis in Utrecht te vestigen. Maar welk thema het ook is, Utrecht moet ambiëren om er een museum bij te krijgen dat een bestaande lacune opvult en dat bovendien een nationale én internationale uitstraling heeft.'

kust de schone slaapster wakker?

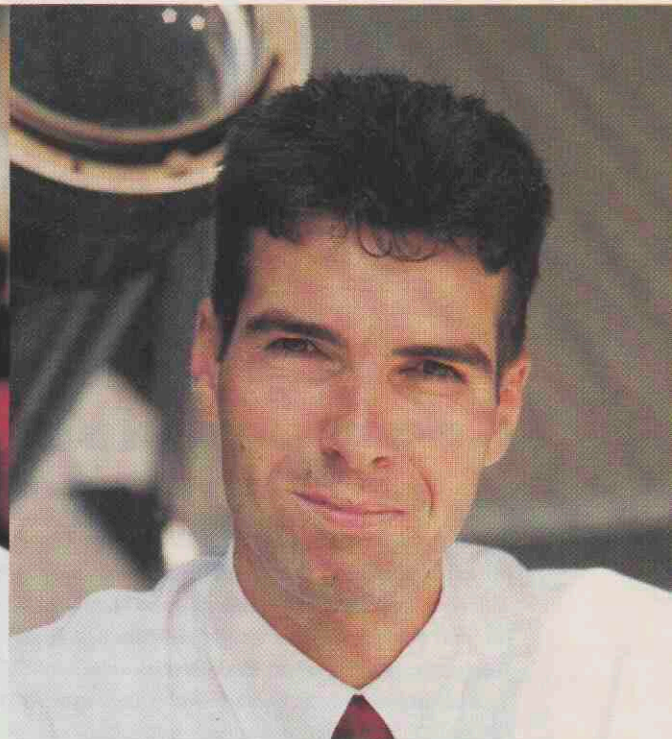
Peter de Haan (1957) / directeur Universiteitsmuseum / Studie: Geschiedenis, afgestudeerd in 1984 / Favoriete kunstwerk: 'Die Ordnung der Engel' van Kiefer

'Het Utrechts Universiteitsmuseum heeft recent een verhuizing en schaalvergroting achter de rug. Nu staan we voor de uitdaging om ondernemender, publiekgerichter en professioneler te worden. Sinds dit voorjaar zijn draaien we weer volop, met de start van het Jeugdlab en een aantal nieuwe tentoonstellingen en evenementen. Ik beschouw een museum als een cultureel bedrijf, met alle krachten en zwakten van dien. Het bijzondere is dat het zowel een publieke als een conserverende functie heeft. Natuurlijk komt er in musea steeds meer aandacht voor de publiekspresentatie, maar de kern blijft toch het beheer en behoud van de collectie. Waar het om gaat is de juiste verhouding tussen die twee taken te vinden, en daar zijn we hier nog volop mee bezig. Toen ik hier vorig jaar aantrad, heb ik me zeer verbaasd over de Utrechtse situatie. Een Middeleeuwse stad met een aantal prachtige musea en evenementen, en bijna geen mens die het weet. Wat in het klein opgaat voor het Universiteitsmuseum, gaat in het groot op voor Utrecht als museumstad: nationaal en internationaal toch wat onbekend en daardoor onbemind. Het begrip 'museumkwartier' is tien jaar lang een lege huls gebleven. Nu is er steun van alle kanten en dus zijn wij als musea aan zet om de vernieuwing ook inhoudelijk door te voeren. En dan bedoel ik niet dat het Spoorwegmuseum hier een trein in de tuin zet en ik een microscoop in Van Speelklok tot Pierement, maar dat je elkaar thematisch weet te vinden. Bijvoorbeeld door samen de relatie tussen kunst, religie en wetenschap uit te werken. Utrecht heeft cultureel veel te bieden, het moet alleen beter worden georganiseerd. Want alle onderdelen op zichzelf zijn van buitengewoon goede kwaliteit.'

Paul van Vlijmen (1954) / directeur Spoorwegmuseum / Studie: Kunstgeschiedenis, afgestudeerd in 1982 / Favoriete Kunstwerk: 'the Beanery' van Edward Kienholz (Stedelijk Museum, Amsterdam).

'Een groot deel van mijn leven heb ik in de Utrechtse musea doorgebracht. Ik was rondleider bij Van Speelklok tot Pierement, studeerde af op een selectie uit de middeleeuwse collectie van het Centraal Museum en heb gewerkt bij het Catharijnenconvent. Die musea zijn onvergelykbare grootheden, ze worden te makkelijk over één kam geschoren. Evengoed vind ik Utrecht wél een museumstad. Met alle musea, maar ook de stad zelf: het groen, de architectuur, de hele sfeer is bijna niet over te brengen aan buitenstaanders. En het is letterlijk de meest gepasseerde stad in Nederland. Dat is jammer, want mensen die de stad en haar cultureel aanbod eenmaal kennen, blijven terugkomen. Utrecht is een overzichtelijke stad van een menselijke schaal. Ja, ik ben zeer verknocht aan deze plek, en dat wil wat zeggen voor een Limburger. De stad leeft, en ook ons museum. Op de een of andere manier zitten wij niet op de eerste rij waar het contacten met de universiteit betreft. Er zijn wat vooroordelen dat het hier een soort pretpark zou zijn. We hebben inderdaad een lichtere toets dan de andere musea, maar zijn daardoor ook sterk verbonden met de maatschappij.'

Peter Leonhart (1966) / directeur Sterrenwacht / Studie: Geschiedenis, afgestudeerd in 1994 / Favoriete kunstwerk: Geen

'De Sterrenwacht Sonnenborgh is in het museumkwartier een vreemde eend in de bijt. Het is een achtergelaten stukje universiteit, net zoals de oude Hortus. Het instrumentarium is deels nog eigendom van de vakgroep Sterrenkunde. Toen ik hier in 1994 als voorlichter begon, waren de wetenschappers al (1987) vertrokken naar de Uithof. Ik kreeg de taak om uit te zoeken of er niet meer publiek kon worden ontvangen dan de 2000 mensen per jaar die destijds kwamen kijken. Ik kwam al snel tot de conclusie dat dat alleen zou lukken als we er een museum van zouden maken. Geen museum waarin je alleen maar langs een stel vitrines mag lopen met je handen op je rug, maar waar je ook dingen met de collectie kunt doen. Een 'hands-on' museum, zagezegd. Daarnaast is natuurlijk het historische stadsbastion onder de Sterrenwacht heel interessant om te bekijken. Op dit moment zitten we op zo'n 7000 bezoekers per jaar, na de verbouwing willen we tussen de vijftien- en twintigduizend uitkomen. Grotere aantallen willen we niet, je kunt hier toch niet meer dan een paar honderd bezoekers per dag ontvangen. De Sterrenwacht blijkt jonge mensen zeer aan te spreken. Ik denk dat het museumkwartier de aantrekkingskracht van elk afzonderlijk museum zal versterken. Als je nieuwe schoenen zoekt ga je die ook liever kopen in een straat waar meerdere schoenenwinkels zijn, omdat je dan een keuzemogelijkheid hebt.'

Annemarieke Noordhoff (linksonder) studeerde Vrouwenstudies; Annemieke Vlek sociaal-economische geschiedenis; Lodewijk Conrads Recht en Economie in Bedrijf en Maatschappij.

Foto: Paul Romijn

Alfa's maken carrière in de IT 'Die beginners zijn zo ongeduldig. Vooral de mannen.'

Er heerst nog steeds een schreeuwend tekort aan personeel in de informatietechnologie. Kranten lopen over van de wervingsadvertenties. Ook veel Utrechtse alumni gaan aan de slag in de IT-sector. Vaak opgeleid in de alfa- of gammavakken, niet gehinderd door al te veel kennis van zaken. Klopt de werkelijkheid met het cliché: dik verdienen, veel overuren, een Golfje voor de deur, zij in mantelpak, hij in We-kostuum?

Uiteraard plukken vooral informatici en andere bèta's -met name wiskundigen- de vruchten van de explosieve ontwikkelingen in de IT. Maar ook talloze juristen, sociale wetenschappers, afgestudeerden in de letteren en zelfs filosofen zetten ieder jaar weer hun handtekening onder een lucratief contract. Lodewijk Conrads (29) studeerde eind december 1997 af bij Recht en Economie in Bedrijf en Maatschappij. Zijn eerste sollicitatiegesprek voerde hij bij het IT-bedrijf Pink Elephant. Hij kon meteen aan de slag. Na een paar maanden ging het echter jeuken: hij zat te veel achter de computer en ging te weinig met mensen om. Omdat het opleidingstraject van Pink Elephant niet kon voorzien in Conrads' ambities, pakte hij zijn biezen. Na -met een goede vriend- een helpdesk te hebben opgezet, werkt hij sinds 1 juni als sales-consultant bij 'NexTime'. Bij dit IT-consultancybedrijf denkt hij eindelijk gevonden te hebben wat hij zocht: "Bij de laatste jaarclubborrel moest ik met iedereen mijn 'jippie'-gevoel delen."

Huis

Annemarieke Noordhoff (26) studeerde in 1997 af bij Vrouwenstudies. Daarna werkte ze een paar maanden op haar voormalige stage-adres bij Uitgeverij Bzstòh. Sinds ruim een jaar is ze web-editor bij het Amsterdamse Internetbedrijf 'Net-Integrators'. Ze onderhoudt websites van klanten en schrijft nieuwsberichten. Haar toekomstwens: "Een eigen on-line tijdschrift, zoals het vrouwenblad Avanta. En dan ben ik hoofdredacteur."

De 25-jarige Annemieke Vlek, sociaal-economisch historica, is consultant bij CMG, een van de grotere dienstverleners op IT-gebied. Net als bij Lodewijk bleek haar eerste sollicitatiegesprek, in december 1997, meteen ook het laatste. Zodoende kon zij zich de geplande sollicitatiegesprekken met Pink Elephant en Cap Gemini besparen.

Voor de vestiging CMG Woerden werkt ze als soft-

ware-tester bij een pensioenfonds. Ze is nu erg gelukkig met haar werk -heeft er zelfs al een huis van kunnen kopen-, "maar", zegt ze: "stiekem zou ik ooit nog wel willen promoveren."

Vooroordelen

Er heersen heel wat vooroordelen over het werken in de IT. Zo zouden werkweken van zestig uur eerder regel dan uitzondering zijn. Dit gaat gelukkig niet op voor de drie Utrechtse alumni. Van te grote werkdruk is geen sprake vinden ze. Er wordt wel eens overgewerkt, maar het zijn vooral de over-ambitieuze IT-'managers' die zich over de kop werken. Een ander cliché: de IT'ers snappen eigenlijk maar weinig van hun eigen werk. De kennis van de hardware ontbreekt, ze worden meestal getraind in maar één software-programma en van programmeren hebben ze al helemaal geen kaas gegeten. Lodewijk had al heel wat jaartjes zitten spelen achter zijn pc, maar Annemarieke had op haar eerste werkdag amper kennis van de HTML-programmeertaal waarin ze nu dagelijks de Internetpagina's bijwerkt. Annemieke werd in haar eerste jaar letterlijk omgeschoold; ook nu nog besteedt ze een groot deel van haar tijd aan het volgen van cursussen en opleidingen.

Dat laatste blijkt een belangrijke troef voor de personeelzoekende IT-bedrijven. Naast de lease-auto's en bonussen worden vooral trainingen en cursussen aangeboden. Bij Ordina heet dat 'een individueel ontwikkelingsplan', bij Cap Gemini ben je 'Master of your own Destiny', Pink Elephant garandeert een 'up-to-date- development programma'.

Beslissers

Annemieke vindt de centen niet doorslaggevend: "Geef mij een fantastische baan voor duizend gulden minder en ik ben weg. Dat autootje vind ik wel lekker, maar niet zo'n must als mijn mannelijke collega's, die de eerste paar maanden bij CMG over niets anders konden praten."

Lodewijk vond op de ochtend van zijn eerste werkdag de sleutels van een gloednieuwe Golf op zijn deurmat en de auto zelf, glimmend en wel, voor de deur. Maar ook hij vindt de materiële voordelen van zijn baan van minder belang dan zijn persoonlijke ontwikkeling.

Vooraf kleinere bedrijven lijken minder kwistig in het uitdelen van materiële en niet-materiële extra's.

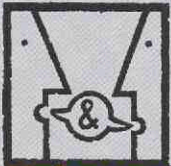
Annemarieke: "Mijn cursussen moet ik, als ik mijn contract met 'Net-Integrators' opzeg, deels terugbetalen. Dat is een van de keerzijden van de arbeidsvoorwaarden. Ik heb wel een laptopje hoor!" Dat laptopje hebben de andere twee ook. Overigens heeft geen van drieën een mobiele telefoon van de zaak. Lodewijk en Annemieke verdienen aanzienlijk meer dan Annemarieke, maar de laatste benadrukt de positieve kanten van de kleinschaligheid: "Ik heb veel zelfstandigheid: ik mag mijn eigen cursussen uitkiezen en, wanneer ik wil, thuis studeren."

Of ze nog iets aan hun studie hebben? Vrouwenstudies blijkt op Annemarieke een vergaande invloed te hebben gehad. "Ik ben echt súper-kritisch! Tijdens de studie leer je om elke tekst drie keer te herlezen, op zoek naar verborgen betekenissen. Nu pas ik dat toe in de omgang met onze technuten: ik neem nooit iets zomaar aan en beslis zelf over de waarde van hun adviezen."

Lodewijk geeft grif toe dat hij nu niets ("maar dan ook niets!") doet met al zijn juridisch-economische kennis. Dit in tegenstelling tot Annemieke: "Als sociaal-economische historica weet ik veel van het ontstaan van semi-overheidsinstellingen zoals pensioenfondsen. Het pensioenfonds voor de metaalsector, waar ik nu werk, wordt over een paar jaar geprivatiseerd. Dat betekent dat er ineens concurrenten zullen opduiken, met alle dramatische gevolgen van dien. Vanuit mijn opgedane kennis kan ik aardig voorspellen hoe zo'n proces zal lopen. Ik zie the big picture."

Geen van drieën verwacht dit werk tot in lengte van dagen voort te zetten, maar ze hebben er in ieder geval al een boel van geleerd. "Ik blijf veel minder directief, veel minder een beslissers dan ik tijdens mijn studie dacht" ontdekte Annemarieke. Annemieke vult aan: "Ik stapte in deze onbekende wereld en kwam erachter: ik red het wel! Waar dan ook!" Een gezamenlijke boodschap aan alle potentiële IT'ers? Gedrieën zijn ze het erover eens dat geduld een schone zaak is. "Al die beginners zijn zo ongeduldig. Vooral mannen denken te veel in carrière-termen, in plaats van zich eerst in het werk zelf te verdiepen." Lodewijk gebruikt liever een metafoor: "Je denkt dat je al kan zwemmen, maar feitelijk drijf je alleen nog maar. Terwijl je eigenlijk het liefst meteen wil duiken! Eerst terug naar de kant en leren zwemmen."

[Nathan Vos, UBlad]

Vakgenoten

Docent en afgestudeerde over elkaar, de opleiding en de arbeidsmarkt

Gerritsen over Summerfield: 'Thea heeft een vanzelfsprekende nieuwsgierigheid'

Summerfield over Gerritsen: 'Tijdens zijn colleges zat ik altijd op het puntje van mijn stoel'

Foto: Ivar Pel

Gegrepen door de Middeleeuwen

Thea Summerfield is parttime docent bij de opleiding Engels van het instituut Vreemde Talen van de Faculteit der Letteren. Haar docent, promotor en nu collega Willem Pieter Gerritsen, is hoogleraar in de letterkunde van de Middeleeuwen, in het bijzonder de Nederlandse. De passie voor hun vak hebben ze te danken aan inspirerende leermeesters.

Willem Pieter Gerritsen

'Het doorgeven van enthousiasme en kennis van de ene naar de andere generatie is een onmisbaar element in het universitaire bedrijf', vindt Gerritsen. 'Ergens springt een vonk over en dan is er geen houden meer aan.' Waarom de Middeleeuwen? Gerritsen: 'Tsja, het had ook Oude Talen kunnen zijn. 'Het gaat vooral om de wisselwerking tussen wat vreemd en ver, en wat bekend is.' De hoogleraar geeft een voorbeeld. 'In de Westerse cultuur laat je een dame voorgaan, in andere culturen loopt de man voorop. Daar zijn geen rationele gronden voor; het is historisch gegroeid. En het is fascinerend om uit te zoeken waarom dat zo is. Die chronologische dimensie trekt mij zeer aan.'

Na het behalen van zijn doctoraal Nederlands in Utrecht in 1959, studeerde Gerritsen twee jaar in Parijs: Franse letterkunde van de Middeleeuwen en Keltische talen. Hij promoveerde in 1963 in Utrecht, bij Maartje Draak, autoriteit op het gebied van de Keltische en middeleeuwse literatuur. De bezieling voor het vak kreeg hij van haar mee: 'Het was een voorrecht om een zeer inspirerende leermeester te vinden. Aan Draak dank ik een aantal interessegebieden zoals de reis van de Ierse heilige Sint Brandaan en de Middelnederlandse Arthurromans.' In 1968 werd hij benoemd tot hoogleraar in de Nederlandse letterkunde van de Middeleeuwen. Sinds 1988 is die aanstelling verbreed tot de middeleeuwse letterkunde

Als enige universiteit in Nederland kent de UU de specialisatie middeleeuwse studies. Docenten mid-

deleeuwse geschiedenis, letterkunde, musicologie en kunstgeschiedenis werken al vele jaren nauw samen binnen de faculteit. Zo kon het dat een collega Engelse letterkunde van de Middeleeuwen, Erik Kooper, bij Gerritsen aanklopte met het verzoek om Thea Summerfield bij hem te laten promoveren. Promovendi begeleiden vindt Gerritsen fascinerend werk. Er is er maar één die een boek moet schrijven: de promovendus. 'Een van je taken is om de promovendus bewust te maken dat het een echt boek moet zijn: met een begin, een eind en een lijn. Het is als het opvoeden van kinderen. Met daarbij dezelfde vraag: wie voedt wie nu eigenlijk op?' 'Het bijzondere aan Thea is dat zij een vanzelfsprekende nieuwsgierigheid heeft. Zij kijkt volgens mij op de juiste manier naar middeleeuwse literatuur en kan er met enthousiasme en

Zelfs briljante promovendi kunnen niet altijd in de wetenschap terecht

relativeringsvermogen over praten. We hebben het altijd heel goed met elkaar kunnen vinden.' De meeste afgestudeerden en gepromoveerden komen, volgens Gerritsen, 'goed terecht' in de maatschappij. Helaas niet vaak genoeg in de wetenschap. 'Er zijn voorbeelden van mensen die briljant en creatief studeren, die promoveren en vervolgens een postdocaanstelling weten te krijgen. En dan ineens, tegen de tijd dat ze klaar zijn, is er niets meer. Het is helaas niet zo dat je in de wetenschap verzekerd bent van een baan. Het zijn gelukkig uitzonderingen, maar ze gaan me aan het hart.'

Thea Summerfield

'Net als professor Gerritsen meld ik nu aan het begin van mijn eigen hoorcolleges welke vragen ik achteraf ga stellen. Zo kunnen studenten daar vast over nadenken en voelen ze zich meer betrokken.' Ook Thea Summerfield dankt haar fascinatie voor haar vakgebied aan inspirerende docenten. 'Dat begint al met die ene docent Engels die je wijst op een mooi boek.'

Voor haar is het altijd Engels geweest, ook al is ze pas relatief laat gaan studeren. Eerst behaalde ze een MO-akte Engels, later deed ze de opleiding tolk-vertaler. 'Maar wat ik echt wilde, was studeren aan een universiteit. Al die andere opleidingen

waren eigenlijk 'the next best thing'. Uiteindelijk is het toch gelukt.' Bij de werkgroep Mediëvistiek volgde Summerfield veel keuzecursussen. 'De colleges 'Inleiding in de Middeleeuwen' van Gerritsen waren fantastisch. Zowel het onderwerp als zijn manier van college geven. Je voelde je echt betrokken. Ik zat altijd op het puntje van mijn stoel. De Middeleeuwen hebben me mede daardoor in de loop van de studie behoorlijk gegrepen.'

Het begrip 'civilité' stond centraal in de afstudeerscriptie van Summerfield. Dat wordt veel gebruikt in de ridderromans om (hoofse) gedragsregels te duiden. Het begrip is net zo moeilijk definieerbaar als 'gezellig' in ons taalgebruik. De complexiteit maakt volgens haar de studie van historische literatuur zo interessant. 'Je ziet wat mensen bewoog. Maar ook hoe ingewikkeld stelsels van normen en waarden zijn. En hoezeer literatuur verweven is met politieke en sociale aspecten. Om de literatuur goed te begrijpen, moet je de wisselwerking tussen al die elementen kennen.'

Tijdens haar promotie-aanstelling dook het onderwerp 'gedragsregels' weer op. Nu uit de kronieken over Engelse koningen. Deze geven een beeld van wat de schrijver goede en minder goede koningen vond, en waarom. 'Die Engelse werken waren nog weinig bestudeerd. Dus viel daar wel iets interessants mee te doen.'

Summerfield noemt zichzelf een atypische promovenda. 'Ik heb veel illustere voorgangers, en ik ben trots op een plekje in die rij. Gerritsen is als een soort aartsvader van een grote hechte club promovendi'. Die hechtheid is mede ontstaan door informele bijeenkomsten bij Gerritsen thuis. 'We konden daar in prettige sfeer problemen vergelijken. En mevrouw Gerritsen kan ook erg lekker koken...'. De rol van Gerritsen als promotor typeert Summerfield heel resoluut: 'Te kort door de bocht gaan met onderzoekswerk heb ik afgeleerd door drie kleine woordjes in de kantlijn: 'is dat zo?'. Nog steeds houd ik dat in mijn achterhoofd.' Met haar vaste contract als docente aan de UU, heeft ze het gevoel eindelijk op de juiste plaats te zitten. 'Ik ben gepromoveerd in de Middeleeuwse letterkunde. Waar anders dan in Utrecht kun je daarover lesgeven?'

[Roy Meijer]

Prijs voor Meesterschap

Willem Pieter Gerritsen mag zich vanaf november 1999 beschouwen als dé autoriteit op het gebied van de Nederlandse letterkunde van de Middeleeuwen. Dan zal hij de Prijs voor Meesterschap 1999 van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde in ontvangst nemen.

Ter zake

Utrechts Universiteitsfonds

Jaarverslag '98

Het Jaarverslag 1998 van het Utrechts Universiteitsfonds is uit. Begunstigers van de stichting hebben het verslag inmiddels ontvangen. Omdat in september de omzetting van vereniging naar stichting officieel plaatsvond, is tevens een nieuwe huisstijl ontwikkeld. Ook niet-begunstigers kunnen kennisnemen van het jaarverslag: exemplaren zijn verkrijgbaar bij het bureau.

Oraties over 'toverballen'

De bijzonder hoogleraren prof. dr. J.A.M. Raaymakers en prof. dr. A.W. Broekmans bezetten samen de leerstoel Pharmaceutical Technology Assessment. Op 1 juni spraken ze beiden hun oratie uit, met als respectievelijke titels 'Mind

the gap' en 'Geneesmiddelen: toverballen met effect'. Allebei richtten ze de aandacht op de toekomst van de geneesmiddelen, en op de gevolgen die dit heeft voor andere terreinen. In de komende periode van vijftig jaar – zo is hun overtuiging – zullen in toenemende mate en bovendien meer echte geneesmiddelen worden ontwikkeld dan in de afgelopen 25 jaar. In combinatie met demografische ontwikkelingen en veranderingen binnen de gezondheidszorg zal dat nog meer leiden tot het maken van keuzes op de gebieden van financiën en ethiek. De nieuwe leerstoel Pharmaceutical Technology Assessment kan behulpzaam zijn bij een verantwoorde inpassing van de nieuwe

mogelijkheden die de wetenschap in de toekomst zal gaan bieden.

De teksten van de oraties zijn verkrijgbaar bij het bureau van het Utrechts Universiteitsfonds.

De bijzonder hoogleraren prof. dr. C.J. Spiers (leerstoel 'Experimentele Gesteentedeformatie' bij de faculteit Aardwetenschappen) en prof. dr. L.F. Feiner (leerstoel 'Theorie van de gecondenseerde materie' bij de faculteit Natuur- en Sterrenkunde) zijn herbenoemd.

Waardeverschillen

De bijzonder hoogleraar prof. dr. J.G. Oosten bezet de leerstoel Religieuze en Cognitieve Antropologie en hield op 16 juni zijn oratie 'Verschillen in

waarde'. De toetsing van verschijnselen in andere culturen vanuit de eigen cultuur was het onderwerp. Daarbij vormt de moraliteit van de eigen samenleving de toetssteen. Oosten ging in op de betekenis van de jacht op robben voor de Inuit Eskimo's – van Noord-Oost Canada. De robbenschafte de Inuit hun identiteit, de basis voor hun gemeenschap. Dit staat haaks op de houding die veel Nederlanders hebben ten opzichte van het jagen op zeewild en het dragen van bont. Als de Inuit niet meer op robben zouden kunnen jagen, betekent dat voor hen het verlies van hun identiteit. Oosten toont hiermee aan dat het bewustzijn van de verschillen in waarde die verschijnselen in

verschillende culturen kunnen hebben, van doorslaggevend belang is voor het begrip dat mensen uit verschillende culturen voor elkaar horen te hebben. De oratie van prof. dr. J.G. Oosten wordt dit najaar samen met zijn Leidse oratie uitgegeven.

Voor meer informatie kunt u zich tot het bureau van het Universiteitsfonds wenden: Bestuursgebouw, Heidelberglaan 8, 3584 CS Utrecht, tel.: 030 – 253 80 25, fax: 030 – 253 80 26 of e-mail: ufonds@ufonds.uu.nl.

Mascha Damen, bestuurslid Utrechts Universiteitsfonds

'Alumni actiever betrekken bij universiteit

Uitdaging

Mascha Damen werd na haar studie Nederlands bij haar vakgroep aangesteld om de contacten met alumni aan te halen. De universiteit ontving de resultaten van dit pilotproject enthousiast en benaderde haar twee jaar geleden voor een bestuursfunctie in het U-fonds. 'Mijn aandacht binnen het U-fonds gaat wat meer uit naar het alumni-beleid dan naar de andere taken. Ik ben natuurlijk zelf alumna, bovendien is het op dit moment een speerpunt binnen de universiteit. Als 'buitenstaander' probeer ik mee te denken over wat de universiteit te bieden heeft.'

'De universiteit en de alumni kunnen veel voor elkaar betekenen, meent Damen. Via de alumni kunnen bijvoorbeeld stageplaatsen worden gevonden. De universiteit op haar beurt zou korting kunnen geven op na- of bijscholing. Met het alumni-bestand beschikt de universiteit bovendien over een gigantisch netwerk. 'Daar ligt een schat aan informatie opgeslagen.' Met haar dertig jaar is Damen veruit het jongste bestuurslid. Ze ziet zichzelf dan ook als spreekbuis van een grote groep jonge afgestudeerden. 'Ik kan goed bekijken of het beleid wel voldoende bij deze

groep aansluit. Tot nu toe werd er teveel gedacht vanuit de universiteit, de zender. Ik denk dat de belangstelling onder alumni groter wordt als ze actiever betrokken raken bij de vele activiteiten.'

[Uit: Jaarverslag 1998, Utrechts Universiteitsfonds]

Algemeen

'Beestenspul' voor kinderkuis

Vele kunstenaars werken mee aan het benefietconcert 'Beestenspul' op 13 november a.s.. De opbrengst gaat naar SOS Kinderdorpen dat dit jaar haar vijftigjarig bestaan viert. Een van de initiatiefnemers, de Utrechtse alumna mevrouw drs. M.H.E. Hoogveld: 'Het Tibetaanse Kinderdorp in Bylakuppe, India, is een geheel Nederlands project. De kinderkuisen hebben de namen gekregen van Nederlandse steden die zo'n huis hebben neergezet.' Een huis kost ruim 60.000 gulden. Via lezingen en acties is een groot gedeelte voor een 'Utrecht-huis' al binnen. Met Beestenspul hoopt Hoogveld het ontbrekende bedrag bijeen te krijgen. In alle werken en liederen staan dieren centraal. De diergedichten van Kees Stip zijn het uitgangspunt voor het bijzondere, muzikale slot van 'Beestenspul'. Tegelijkertijd is een expositie van kunstschilder Hjalmar van den Akker te bezichtigen.

U bent welkom op 13 november 1999, K&W-gebouw, Mariaplaats 27-28 te Utrecht, prijs: 50 gulden. Informatie en reserveringen: tel. 030 - 271 90 90.

Open Dag Farmacie

Van aspirine naar genterapie,
Universiteit Utrecht
10 oktober 1999,
12.00 - 17.00 uur

De faculteit Farmacie opent haar deuren op de wetenschapsdag van de Wetenschap & Techniekweek, zondag 10 oktober 1999. Alle geïnteresseerden in het vakgebied Farmacie zijn van harte welkom om een bezoek te brengen

aan de faculteit. De bezoekers kunnen demonstraties bijwonen, deelnemen aan rondleidingen, zelf proeven doen en luisteren naar lezingen. Op het programma staat ook een debat over het geneesmiddel in de toekomst met allerlei deskundigen op dit gebied. De activiteiten van de Open Dag zijn vooral gericht op mensen die niet thuis zijn in het vakgebied.

Voor meer informatie en/of het programma:

Faculteit Farmacie, Bestuurszaken, Universiteit Utrecht, Sorbonnelaan 16,3584 CA Utrecht. tTel: 030 -253 7313. www.pharm.uu.nl/lopendag

Apothekers vieren lustrum

De oudste faculteitsvereniging van Utrecht, 'Unitas Pharmaceuticorum', viert haar 21e lustrum met een lustrumweek in november. Sinds de oprichting in 1894 is de vereniging van apothekers in spe verbonden aan de faculteit Farmacie. Op zaterdag 13 november zijn reünisten welkom, vanaf 10.00 uur. Kosten: 125 gulden per persoon, inclusief diner. Een wetenschappelijk symposium vindt plaats op maandag 15 november, vanaf 9.30 uur. Aan dit symposium is 1,0 punt toegekend in het kader van de 'herregistratie openbaar apotheker'. Kosten voor de gehele dag 105 gulden, inclusief lunch. Andere activiteiten: een galabal en lustrumtoneel.

Meer informatie en opgave: Ethlenn van Gaal, tel. 030 - 272 04 26 of e-mail: E.V.B.vanGaal@students.pharm.uu.nl of lustrum@students.pharm.uu.nl

Foto: Ivar Pel

Ter zake

Th. C. Vriezen, hoogleraar te Urecht van 1956 tot 1969.

Symposium TH.C. Vriezen – Hervormd theoloog en oudtestamenticus

Hierbij meld ik me aan voor het symposium op **30 september** 1999:

Naam: _____

Adres: _____

Woonplaats: _____

Telefoon: _____

- Ik kom alleen 's ochtends
 's middags
 de gehele dag

Tevens bestel ik.....exemplaren van het gedenkboek voor de voorintekenprijs van 27,50

Foto: W. Veerman

Symposium Oude Testament

De theologie van het Oude Testament en het vakgebied van de godsdienst van Oud-Israël zijn onderwerp van een symposium op 30 september. Dit ter nagedachtenis van professor TH.C. Vriezen. Op 29 juli was het honderd jaar geleden dat hij werd geboren. Deze Hervormd theoloog en oudtestamenticus was van 1956 tot 1969 hoogleraar aan de faculteit Godgeleerdheid van de Universiteit Utrecht. Daarvoor bekleedde Vriezen dezelfde leerstoel aan de Rijksuniversiteit Groningen. Nog steeds wordt zijn werk aan theologische opleidingen in Nederland gebruikt.

's Morgens

(Aula van het Academiegebouw, Domplein 29, Utrecht):
9.30 uur: ontvangst
10.00 uur: lezing prof.dr.A.S van der Woude
11.00 uur: lezing prof.dr. H.W. de Knijff
12.30 uur: lunch

's Middags

(De Driehoek/Gertrudiskapel, Willemsplantsoen 1c, Utrecht):
14.00 uur: workshops
• *theologie Oude Testament*,

door prof.dr.B.E.J.H. Becking
• *Godsdienst van Oud-Israël*
door dr. M. Dijkstra
15.30 uur: aanbieding gedenkboek TH.C. Vriezen-Hervormd theoloog en oudtestamenticus

U kunt kiezen voor deelname aan de gehele dag of alleen aan het middagprogramma. Daartoe kunt u onderstaande bon invullen en opsturen naar: M. Dijkstra, Faculteit der Godgeleerdheid, Postbus 80105, 3508 TC Utrecht.

Middeleeuwse Macho's

'Middeleeuwse Macho's' mogen op zaterdag 23 oktober rekenen op de warme belangstelling van de leden van Firapeel. De vereniging voor Mediëvistiek wijdt haar derde lustrumviering aan dit thema. 'Helden uit vier windstreken' is de ondertitel. Iedereen met belangstelling voor de Middeleeuwen is uitgenodigd om deze dag bij te wonen. Firapeel is vijftien jaar geleden ontstaan vanuit de Universiteit Utrecht. Zowel studenten, oud-studenten als docenten Mediëvistiek ontmoeten elkaar tijdens uiteenlopende activitei-

ten. Plaats: Senaatszaal in het Academiegebouw, Domplein 29 in Utrecht.

Meer informatie: Firapeel, Postbus 13177, 3505 LD Utrecht.

'My kingdom for a horse'

De veterinaire studentenrijvereniging 'De Solleysel' viert in september haar lustrum. Motto: 'A horse, a horse, my kingdom for a horse'. Het zogeheten 'monsterbaanfeest' is op donderdag 23 september. De traditionele buitendag is gepland op zaterdag 25 september op het faculteitsterrein.

Kaarten zijn te koop in het hoofdgebouw van Diergeneeskunde, Yalelaan 1, De Uithof, Utrecht.

Laatste dierproef in 2025?

Het Gemeenschappelijk Dierenlaboratorium bestaat in 1999 tien jaar. Ter gelegenheid daarvan vindt op vrijdag 1 oktober een debat plaats met de titel 'De laatste dierproef in 2025?' Het gebruik van dierproeven neemt af. Onderzoeksvragen waarvoor

proefdieren werden gebruikt, zijn of opgelost of bestudeert men nu op een andere manier (zie ook artikel op pagina 8/9). Aan de hand van stellingen zullen voor- en tegenstanders met elkaar in debat gaan: Willy Swildens, Tweede Kamerlid voor de PvdA; Marja Zuidgeest, Stichting Proefdier Vrij; prof.dr. R. Reneman, voorzitter KNAW; prof.dr. T. Berns, lid van het College van Bestuur van de Universiteit, Lieteke van Vught Tijssen, opent de bijeenkomst. Hoogleraar proefdierkunde Universiteit Utrecht, Bert van Zutphen, verzorgt de inleiding onder de titel 'Heeft het proefdier nog een toekomst?'.
Locatie: Educatorium op De Uithof, Utrecht. Het debat wordt live uitgezonden door de VPRO-radio en gepresenteerd door Ger Jochems, programmamaker. Aanvang: 13.30 uur. Indien u het symposium wilt bijwonen, kunt u bellen: 030 - 253 35 50, of e-mail: studievoorlichting@csc.usc.uu.

PHEPH-dag Medisch Biologen

De alumnivereniging van Medisch Biologen in Utrecht, Post Hoc Ergo Propter Hoc organiseert op 16 oktober een PHEPH-dag. Op het programma staat een bezoek aan het Universiteitsmuseum. Daar is de tentoonstelling 'Ziekte en Zorg' te bezichtigen. PHEPH-leden krijgen automatisch een uitnodiging thuis.

Andere geïnteresseerde afgestudeerde medisch biologen kunnen informatie aanvragen bij: Josefiën Vendrik, tel. 030 - 656 77 35 of via e-mail: pheph@dds.nl.

Symbolen uit niet-westerse filosofieën: Allah en Mohammed gecalligrafeerd (L) en de hindoesyllabe Aum (R).

Utrechtse stellingen

Stellingen uit recente Utrechtse proefschriften

Vragen maakt je dom voor vijf minuten; niet vragen houdt je dom voor altijd
(Paul Hedeman Joosten, Geneeskunde)

De zwaarste loodjes weegt men soms te laat
(Michiel Hesselink, Rechten)

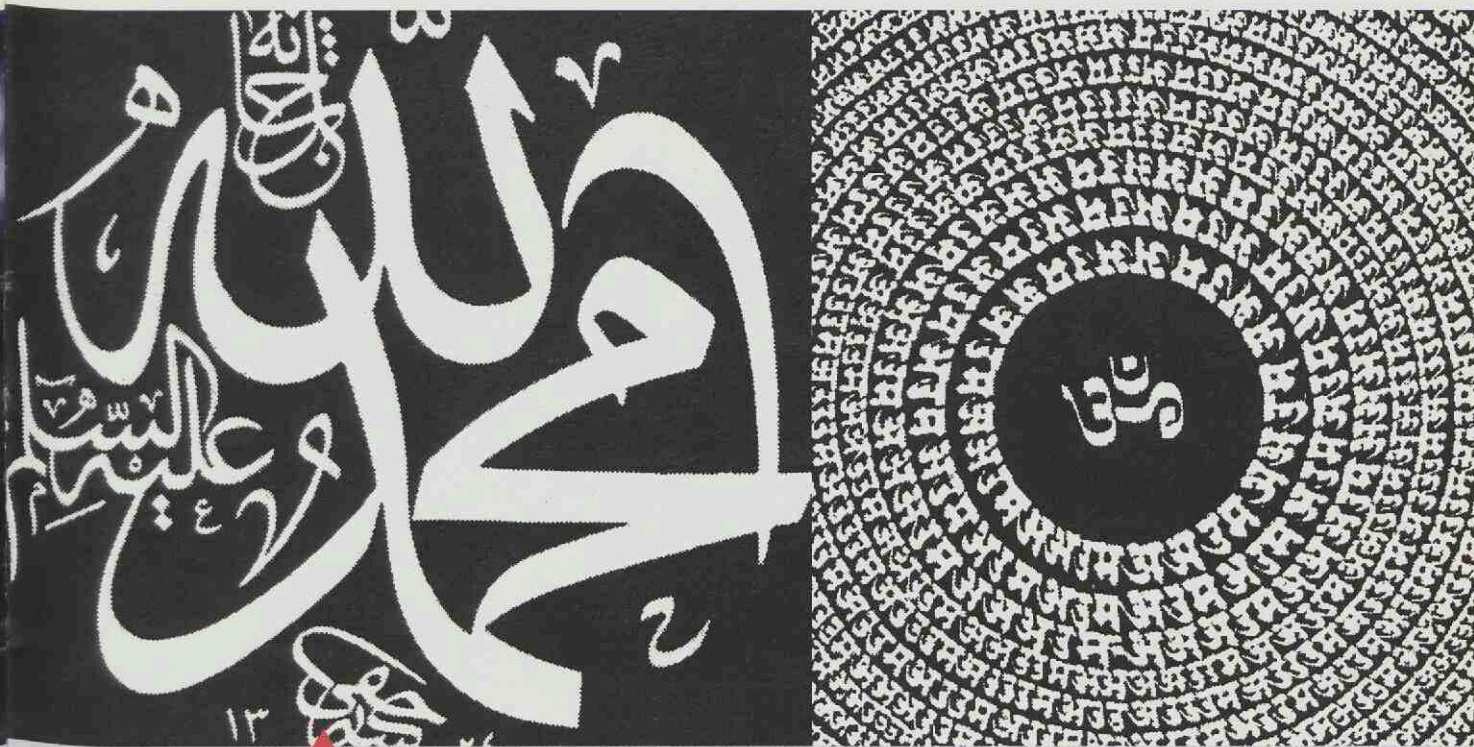
De belangrijkste aanwijzing dat boeken niet overbodig zullen worden door de opkomst van de computer is de overvloedige hoeveelheid computerboeken
(Jacco Vink, Sterrenkunde)

Het formuleren van een eenvoudige vraagstelling is niet altijd even eenvoudig
(Yvette Luiking, Geneeskunde)

Zorg voor het milieu kan slecht zijn voor de gezondheid; bij een groot aantal initiatieven voor hergebruik van water wordt onvoldoende rekening gehouden met het feit dat daarmee ook ziekteverwekkers zullen worden hergebruikt
(Gertjan Medema, Diergeneeskunde)

Zal humane klonering betekenen dat we onszelf steeds vaker tegen zullen komen?
(Myriam Lipovsky, Geneeskunde)

De angst dat klonen van de mens ooit populair wordt is ongegrond; de bestaande methode voor het voortplanten van ons erfelijk materiaal is daarvoor veel te goedkoop, simpel, wijdverbreid en, bovenal, plezierig en op veel plaatsen uit te voeren
(Gertjan Medema, Diergeneeskunde)

Studium Generale:

niet-westerse filosofieën

Het Bureau Studium Generale organiseert tal van activiteiten. In samenwerking met de Stichting Filosofie Oost-West start een serie van vier lezingen. Ze zijn bedoeld als kennismaking met verschillende niet-westerse filosofieën. Wat hebben deze filosofieën te bieden en wat niet? Grenzen verdwijnen en de cultuur mondialiseert snel. In de zogeheten 'wereldmuziek' kom je allerlei invloeden tegen. Zo zou er ook sprake moeten zijn van een 'wereldfilosofie'. Eerste vereiste is dat bekend moet zijn wat er in de wereld allemaal op het gebied van de filosofie gebeurt en is gebeurd. Waarom Nederlandse universiteiten zo weinig aandacht besteden aan niet-westerse filosofieën, is de centrale vraag van het symposium dat ter afsluiting wordt gehouden.

Programma:

Maandag 4 oktober: Boeddhisme in India en Tibet, dr. Han de Wit (RU Leiden)

Maandag 11 oktober: Hindoeïsme in India, dr. Douwe Tiemersma (Erasmus Universiteit, Rotterdam)

Maandag 18 oktober: Islam in de Arabische wereld, mw. prof.dr. Remke Kruk (RU Leiden)

Maandag 25 oktober: Taoïsme in China, dr. Jan de Meyer (RU Leiden)

Maandag 1 november: Symposium Filosofie Oost-West. Met: prof.dr. Ulrich Libbrecht (Em. Universiteit, Leuven), drs. Menno Lievers (UU), prof.dr. Willem van Reijen (UU), dr. Herman Wijffels (voorzitter SER).

Voorzitter: prof.dr. Henk Manschot (Universiteit v. Humanistiek, Utrecht).

Plaats: Senaatszaal van het Academiegebouw, Domplein 29, Utrecht (op 11 en 25 oktober: Aula). Aanvang: 20.00 uur. Meer informatie kunt u krijgen bij Studium Generale: 030 - 235 24 36 of op internet: www.uu.nl/uu_algemeen/studium_generale.

Voorlichtingsdagen universiteit

Bericht voor alumni die beschikken over connecties met leerlingen van 5 en 6 VWO: er zijn weer voorlichtingsdagen van de Universiteit Utrecht. Op vrijdag 12 en zaterdag 13 november komen de gehele dag alle opleidingen aan bod in verschillende voorlichtingsronden. Er zijn proefcolleges, rondleidingen en bezoekers kunnen een kijkje nemen in de laboratoria. Studenten en docenten staan klaar en geven antwoord op vragen. De algemene informatiemarkt laat het totale onderwijsaanbod van de universiteit zien. Op deze markt kunnen de scholieren ook terecht voor informatie over studiefinanciering, op kamers wonen, studentenverenigingen, sport en cultuur. De markt is opgesteld van 10.00 tot 15.30 uur.

Meer informatie en aanmeldingsformulieren: tel. (030) 253 2670, e-mail: studievoorlichting@csc.usc.uu.nl en via het internet op www.uu.nl

Ter zake

Onderwijs voor afgestudeerden

Godgeleerdheid

Pastoraal

Psychologische Leergang

Voortgezette pastorale vorming voor pastores.
Data: Van half september tot begin april
Duur: twee jaar.
Kosten: f 1.750,- per jaar, excl. f 150,- voor conferentie

Informatie: tel. 030 - 253 19 78

Letteren

Contractonderwijs

De faculteit Letteren biedt contractonderwijs aan. U kunt kiezen uit 600 cursussen op universitair niveau. U schuift aan bij de reguliere student.
Duur: zes weken
Kosten: f 300,-

Informatie: StudiePunt Letteren, tel. 030 - 253 62 85
Brochure 1999/2000 is ook af te halen: Drift 8, 3512 BS Utrecht.

postacademisch contractonderwijs

In samenwerking met het Centre for Contemporary British Studies en het Platform Vertalen en Vertaalwetenschap, organiseert de faculteit Letteren in het voorjaar van 2000 drie postacademische cursussen voor vertalers.

• **Medisch vertalen Engels-Nederlands II:** voor vertalers die (enige) ervaring hebben met het vertalen van medische (ook farmaceutische) teksten.

Data: zes donderdagen: 13, 27 januari, 10 februari, 16 en 30 maart en 13 april 2000.

Contactpersoon: dr. Roselinde Supheert, tel. 030 - 253 55 88, e-mail: Roselinde.Supeert@let.uu.nl.

• **Financieel-economisch vertalen Engels-Nederlands I**
Voor afgestudeerden van vertaalopleidingen en professionele vertalers.
Data: zes dinsdagen: 1, 15, 29 februari, 14, 28 maart en 11 april 2000.

Contactpersoon: drs. Cees Koster, tel. 030 - 253 83 34, e-mail: Cees.Koster@let.uu.nl.

• **Informatie- en communicatietechnologie voor vertalers**
voor afgestudeerden van vertaalopleidingen en professionele vertalers.
Data: zes dinsdagen: 1, 15, 29 februari, 14, 28 maart en 11 april 2000.

Contactpersoon: eveneens drs. Cees Koster, tel. 030 - 253 83 34, e-mail: Cees.Koster@let.uu.nl.

Kosten: voor alle cursussen: f 975,-, inclusief studiemateriaal. Na afloop ontvangen deelnemers een erkend bewijs van deelname aan nascholingsonderwijs.

U kunt zich tot 15 november aanmelden bij: Faculteit Letteren, StudiePunt, Drift 8, Antwoordnummer 9197, 3500 ZA Utrecht, tel. : 030 - 253 62 85, e-mail: studiepunt@let.uu.nl. Internet: www.let.ruul~slr/ccbs/ccbs.html.

• **Zakendoen met Frankrijk**
Het Centrum voor Frankrijkstudies van de Universiteit Utrecht organiseert cursussen die interessant kunnen zijn voor alumni:

• **Taalcursussen zoals 'Le français commercial et économique' en 'Le français juridique'** (afgesloten met examens die erkend worden door de Franse Kamer van

Koophandel);
• **De cursus 'Juridische en fiscale aspecten van het zakendoen met Frankrijk'** is toegespitst op de problemen die worden veroorzaakt door verschillen in het Franse en het Nederlandse systeem.

Lijkt het u wat om weer plaats te nemen in de collegebanken, neemt u dan contact op met Pauline Hörmann, tel. 030-253 81 59/253 64 42, e-mail: cfs@let.uu.nl.

Rechtsgeleerdheid

Juridische na- en bijscholing

Het bureau Juridisch Post Academisch Onderwijs biedt in het najaar 1999 cursussen aan. Alumni die in 1997 of later zijn afgestudeerd krijgen 30% korting.

Een overzicht:

- **Recente jurisprudentie Verbintenissenrecht (totstandkoming en algemene voorwaarden),** 7 oktober
- **Europees bestuursrecht,** 13 oktober
- **Juridische instrumenten binnen de nieuwe privacy-wetgeving,** 14 oktober
- **Recente jurisprudentie Verbintenissenrecht (onrechtmatige daad en schadevergoeding),** 28 oktober
- **Huurrecht woonruimte,** 29 oktober
- **Actualiteiten Intellectuele Eigendom,** 3 november
- **Pensioenregelingen voor dga's en bedrijfsdirecties,** 3 en 10 november
- **Recente jurisprudentie Zekerheden,** 4 november
- **Watermanagement: recht en praktijk,**

- 10 november
- **Algemene wet bestuursrecht: capita selecta,** 11 en 18 november
- **Nieuw Recht** 1, 12, 19 en 26 november
- **Actualiteiten arbeidsrecht,** 18 november
- **Nationale staatssteun en EG-recht,** 25 november
- **Actualiteiten Ruimtelijk bestuursrecht,** 30 november
- **Europees recht en sociaal zekerheidsrecht,** 1 december
- **Actualiteiten verzekeringsrecht,** 2 december
- **Algemene beginselen van behoorlijk bestuur onder de Awb,** 2 en 9 december
- **De patroon als coach,** 9 december
- **Bijzondere opsporingsbevoegdheden,** 14 december
- **Adviesvaardigheden voor advocaten,** data nog niet bekend
- **Presenting in English for lawyers,** data nog niet bekend

Informatie: Juridisch PAO, tel. 030-253 70 21/253 70 22, fax 030-2538410, e-mail: jpao@law.uu.nl of kijk op de website: www.law.uu.nl/pao

Ruimtelijke Wetenschappen

Modelleren in ruimte en tijd binnen geografische informatie systemen

Een theoretische en praktische basis voor het modelleren (in ruimte en tijd) van landschappelijke processen met een Geografisch Informatie Systeem (GIS).
Voor: landschapskundige onderzoekers, mensen die met statische GIS-en werken en zij

die hun theoretische kennis van landschapsmodellering willen oprispen. Computerpractica en hoorcolleges.
Data: van 10 tot en met 15 oktober, van 9.00 tot 17.00 uur
Kosten: f 2.400,- (f 1.700,- voor Aio's) incl. lunches

Informatie: PCRaster, tel. 030 - 253 27 68, fax 030 - 253 11 45, e-mail: pcraster@geog.uu.nl of kijk op website: www.geog.uu.nl/pcraster.html

Scheikunde

Interpretation of Infrared Spectra

Data: nog onbekend
Kosten: f 1.350,-

Vibrational Spectroscopy on Polymers

Data: nog onbekend
Kosten: f 1.425,-

Quantative Vibrational Spectroscopy

Kosten: f 1.470,-

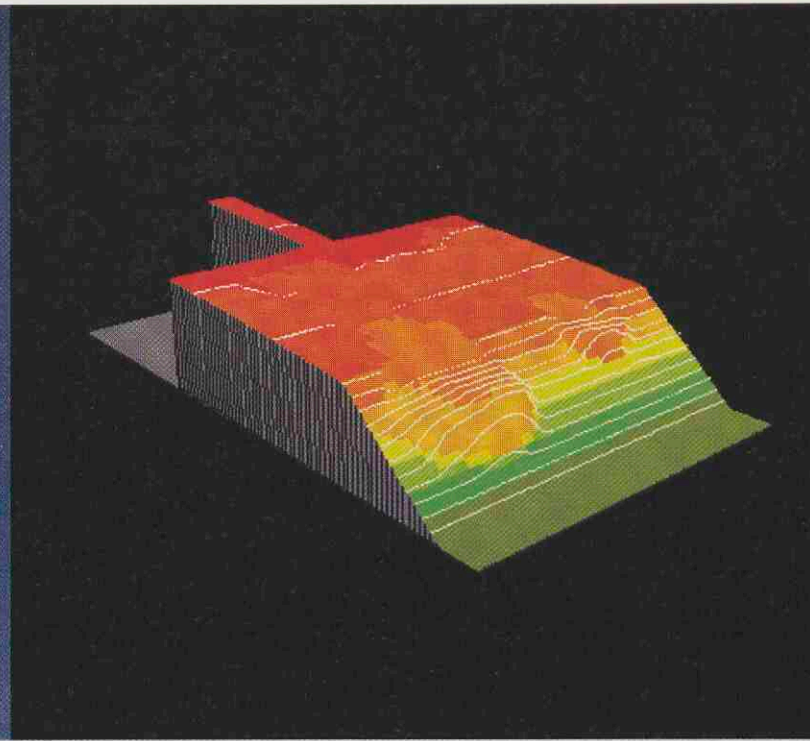
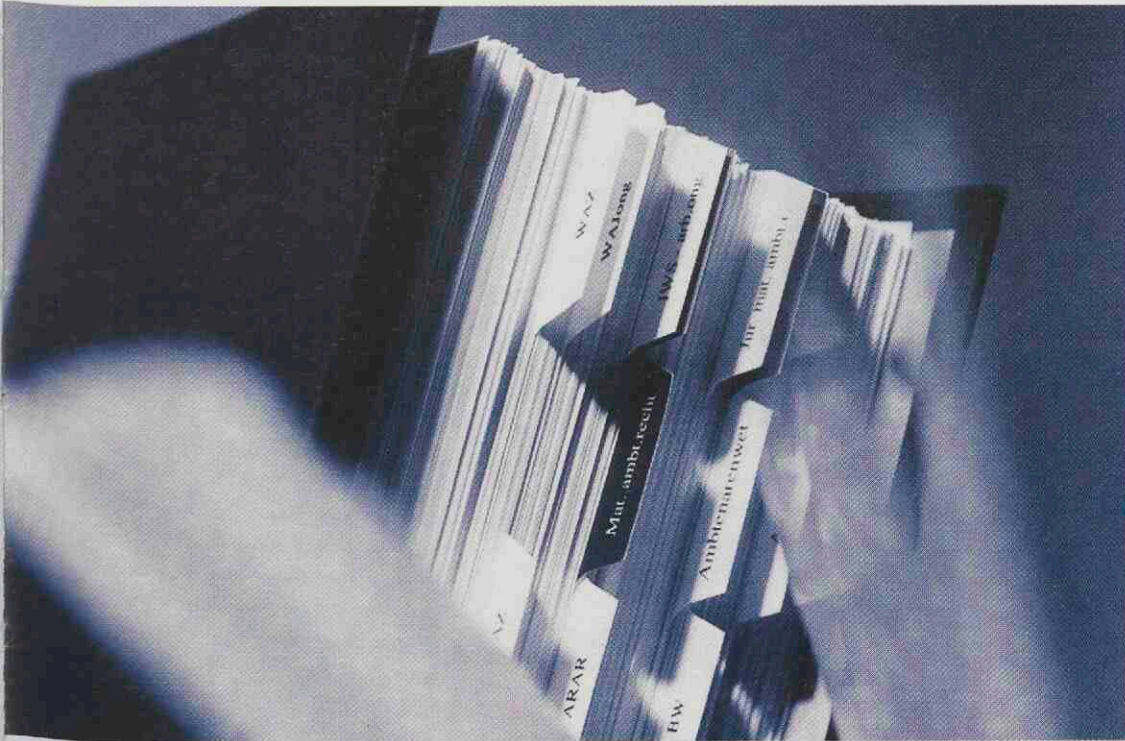
Informatie: Jos de Kooker, tel. 030 - 253 37 93 of prof. dr. J.H. van der Maas, tel. 030 - 253 75 00

Wijsbegeerte

Inschrijving als contractant is nog mogelijk voor:

- **Wijsbegeerte van de oudheid**
  - **Wijsbegeerte van de Middeleeuwen**
  - **Nieuwere wijsbegeerte I en II**
  - **Ethiek**
  - **Kennisleer en wetenschapsfilosofie**
  - **Wijsgerige antropologie**
  - **Politieke en sociale filosofie**
- Kosten: normaal f 475,-, alumni krijgen 30% korting

Informatie en brochure: tel. 030 - 253 18 31 of e-mail: bureau@phil.uu.nl

Boswell Talen

Boswell Talen organiseert taaltrainingen: Engels op maat voor zowel groepen als individuen. Daarnaast is er een najaarsprogramma met open inschrijving, met onder meer:

- Basiscursus Spaans
- Spoken English
- Writing in English for publication
- Writing letter in English
- Teaching your subject in English
- Presenting in English ('intensive' en 'extensive course')

Meer informatie: tel. 030 - 253 86 66, fax: 030 - 253 86 86, e-mail: james.boswell@jbi.uu.nl of kijk op www.jbi.uu.nl
Kosten: alumni betalen f 915,-, daarbij komt f 85,- voor cursusmateriaal

Netherlands School of Public Health

De Netherlands School of Public Health is een postacademisch opleidingsinstituut dat onderwijs verzorgt op het terrein van maatschappij en gezondheid, arbeid en gezondheid en openbare gezondheidszorg. In het najaar starten de volgende cursussen:

- Sociaal geneeskundige beroepsopleiding (AGZ)
- Opleiding voor Arbeids- en Organisatiedeskundige
- Opleiding voor artsen in de zorg voor mensen met een verstandelijke handicap (AVG)
- Training sociaal medische advisering (Wet Voorziening Gehandicapten)
- Nederlandse tropencursus
- Farmacovigilantieregels in Nederland en EU Farmacovigilantieregels in Nederland en EU

In 2000 starten onder meer:

- Opleiding Corporate master of public health
- Opleiding forensische geneeskunde
- Opleiding infectieziektenbestrijding

Informatie: A.G. Rensma, tel. 030 - 291 32 32, e-mail: nsph@nsph.nl, postbus 8080, 3503 RB Utrecht

IVLOS

Het Interfacultair Instituut voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Studietoelagen (IVLOS) is een universitair instituut voor kwaliteitsverbetering van het onderwijs. Het IVLOS biedt in

het najaar cursussen aan op het terrein van:

Voortgezet onderwijs

Thematisch cursusaanbod: Tussen verzorgen en loslaten: vaardig omgaan met het geven van verantwoordelijkheid; Teamleren (vijf bijeenkomsten); (Vak)didactische trainingen

Personeelszorg: Hulp bij het opzetten van een systeem van personeelszorg voor schoolleiders en personeelsfunctionarissen; oriëntatiecursus voor begeleiders; opleidingen voor begeleiders van beginnende, nieuwe (ervaren) en invallende docenten; opleiding voor coördinatie en coaching van begeleidersteams; programma's gericht op stressvermindering en -preventie

Het Centrum Voortgezet Montessori Onderwijs (ondergebracht bij het IVLOS) biedt verschillende cursussen aan voor docenten in (aspirant-) Montessorischolen
Activiteiten op het gebied van kwaliteitszorg

Informatie: tel. 030 - 253 21 94/253 37 76, e-mail: R.Gompelman@ivlos.uu.nl of I.Buijs@ivlos.uu.nl of www.ivlos.uu.nl

Hoger Onderwijs Voor Ouderen (HOVO)

Hoger Onderwijs Voor Ouderen Utrecht biedt in het najaar opnieuw cursussen aan voor mensen van 50 jaar en ouder. De cursussen worden gegeven door docenten van de Universiteit Utrecht en andere hoger onderwijsinstellingen.

De eindigheid van ons bestaan; Zingeving en wereldbeschouwing; De weg van de (christelijke) traditie; Godsdienst in het Oude Israël; Het beeld van de vrouw; Mensenrechten en de burger in de geschiedenis; Alexander de Grote; De Nederlandse economie; Oriëntatie op de geschiedenis van de techniek; Moderne Kunst; Grote Franse schrijvers en hun werk; De nieuwe eeuw; Actuele thema's in het strafrecht; Architectonisch vormgeven; Theaterarchitectuur; Processen en patronen in de evolutie; Natuurlijk genezen.

Informatie: HOVO-secretariaat, tel. 030 - 253 34 83 of postbus 80125, 3508 TB Utrecht

Centrum voor Beleid en Management (CBM)

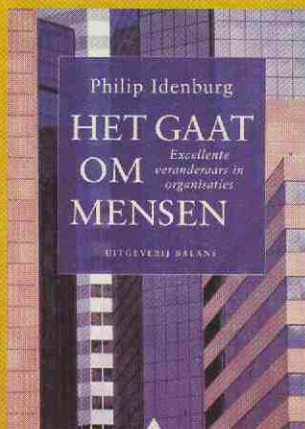
Het Centrum voor Beleid en Management (CBM) is een interfacultaire werkgroep van de Universiteit Utrecht, waarin wetenschappers uit diverse disciplines samenwerken aan vraagstukken op het gebied van beleid en management.

Postacademische opleidingen:

- Strategisch management in de non-profit/not-for-profit-sector
  - Management in dienstverlenende organisaties
  - Counselling
  - Kwaliteitsmanagement in dienstverlenende organisaties
  - Het maken van een marketingplan voor non-profitorganisaties
  - Kwaliteit en implementatie in non-profitorganisaties
  - Marketing, sponsoring en fondsenwerving voor non-profitorganisaties
- Verkorte opleidingen voor HBO-ers met managementervaring: Cultuur en Management Beleid en Bestuur

Informatie: CBM, Muntstraat 2a, 3512 EV Utrecht, tel. 030 - 253 81 01

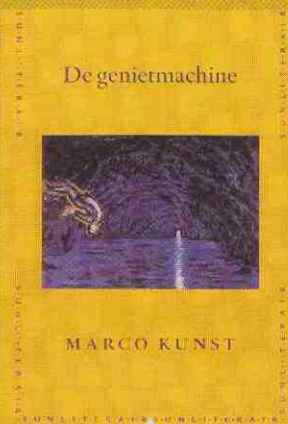
Publicaties

Helden van Idenburg
Een Rotterdamse gemeente-ambtenaar die een jarenlange strijd voert om een leeshulp-project voor allochtone kinderen van de grond te krijgen. Uiteindelijk resultaat: zo'n 500 gemeentebestuurders geven wekelijks leesles op 22 Rotterdamse basisscholen tijdens hun lunchpauze. Dit is een van de vijftien verhalen waarin oud-hoogleraar Bestuurskunde aan de Universiteit Utrecht, Philip Idenburg, 'veranderaars' in organisaties beschrijft. Deze excellente veranderaars krijgen van hem het predikaat held. De bundel laat zien hoe deze mensen in hun werk aanzet hebben gegeven voor belangrijke vernieuwingen. Aan welke eigenschappen een veranderaar moet voldoen, legt Idenburg aan het einde van zijn boek kort uit. Een veranderaar moet opgewassen zijn tegen cynisme vanuit de omgeving. De plannen van vernieuwers staan meestal haaks op het doel van de organisatie. Veranderen is een eenzaam avontuur. De cases die Idenburg beschrijft zijn zeer herkenbaar en leerzaam.

[JR, U-blad]

Het gaat om mensen. Excellente veranderaars in organisaties, van Philip Idenburg. Uitgegeven door Balans f.32,50.

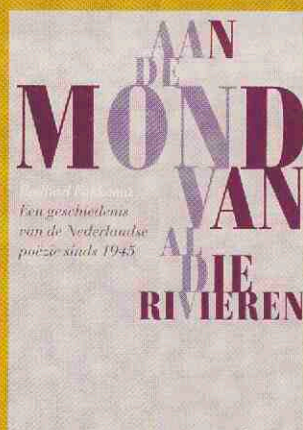
Tussen droom en werkelijkheid
Jong, Utrechts schrijverstalent zit de laatste tijd niet stil. Net verschenen is het debuut van Marco Kunst (1966). Opgegroei in Vlissingen, maar sinds zijn studie filosofie aan de UU, woonachtig in Utrecht. Hij schrijft voor Filosofie Magazine en De Humanist en is freelance redacteur voor uitgeverij SUN. Bij uitgeverij SUN is nu zijn eerste bundel uitgekomen. In de verhalen staat de ik-figuur Marco centraal. Marco is een dolende. Letterlijk en figuurlijk. In bijna alle verhalen is hij op reis. Tijdens die reizen komen allerlei herinneringen bij hem naar boven; zijn jeugd aan zee, zijn ouders en broer en zijn tocht naar volwassenheid. Hierdoor leest het boek als een autobiografische roman. Poëtisch, soms wat gekunsteld. Maar wel een geslaagd debuut.

[JR, U-Blad]

De Genietmachine wordt uitgegeven door Uitgeverij SUN en kost f.29,50. ISBN: 90 6168 669 5.

De poëzie van de dolfin
De dolfin is in. Aan het einde van het millennium zijn duizenden op zoek naar de healende werking van een 'dolphin encounter'. In 'De poëzie van de dolfin' zet docent moderne Duitse letterkunde Ewout van der Knaap de verering in perspectief. Van der Knaap doopte het opmerkelijke fin de siècle-verschijnsel 'delfinolatrie'; een term waarmee hij heimelijk hoopt de Van Dale te halen. [XB, U-blad]

De poëzie van de dolfin van E.W. van der Knaap. Uitgegeven door uitgeverij Umbra, f.29,50. ISBN: 90 74668 12 7.

Nederlandse poëzie sinds 1945
In 'Aan de mond van al die rivieren' wisselt Redbad Fokkema historische beschouwingen af met korte analyses en interpretaties van gedichten. De door Fokkema zo geliefde Vijftigers gelden steeds als ijk-

punt. Fokkema doceert moderne Nederlandse letterkunde aan de Universiteit Utrecht. Hij was jarenlang poëzierecensent bij Trouw en publiceerde zelf twee dichtbundels: 'Elke dag is de eerste' (1980) en 'Het doek van de dag' (1990).

Aan de mond van al die rivieren. Een geschiedenis van de Nederlandse poëzie sinds 1945, van Redbad Fokkema. Uitgegeven door uitgeverij De Arbeiderspers, f.59,90.

Calimero-effect
In het boek 'Van vijand tot bondgenoot' neemt bijzonder hoogleraar moderne Duitse geschiedenis Friso Wielinga stelling tegen het cliché van het anti-Duitse Nederland. De hoogleraar denkt dat een groot aantal problemen voortkomt uit een Calimero-effect, Duitsland is groot en Nederland klein. Ook zonder de Tweede Wereldoorlog zouden structurele tegenstellingen bepalend zijn geweest voor de relatie tussen de twee landen, volgens Wielinga. In een zoektocht naar een eigen identiteit bijvoorbeeld, is een grote buur om zich tegen af te zetten van belang.

Van vijand tot bondgenoot. Nederland en Duitsland na 1945, van Friso Wielinga. Uitgeverij Boom, Amsterdam, ISBN 905352 386 3.

Wetenschapswinkels 1998
Wetenschapswinkels werken voor organisaties die behoefte hebben aan onderzoek, maar zelf onvoldoende kennis en

middelen hebben om onderzoek te (laten) verrichten. De zeven Utrechtse Wetenschapswinkels beantwoorden vragen op gebied van onder andere milieu, gezondheid, recht, kunst en cultuur, communicatie, hulpverlening, woon- en werkomstandigheden. Het boekje 'Overzicht publicaties' geeft korte beschrijvingen van het onderzoek uitgevoerd in 1998.

Het Overzicht publicaties Utrechtse Wetenschapswinkels 1998 is (gratis) te bestellen via het Coördinatiepunt Wetenschapswinkels, (030) 253 61 50 of cp.wewis@pobox.accu.uu.nl.

Alternatieve geneeswijzen
Rapport over verschillen in onderzoeksmethoden en behandelwijzen in alternatieve en reguliere geneeswijzen. Patiënten betreden vaak als enige de twee werelden. Door de scheiding is het lastig keuzes te maken.

Genezen Gewogen, onderzoek naar alternatieve geneeswijzen: kenmerken en mogelijkheden van A. Beukema. Uitgegeven door de Wetenschapswinkel Biologie: (030) 253 73 63, f.7,50

Personalia

Dr.J.M.G. Vorstenbosch, als filosoof verbonden aan het Centrum voor Bio-ethiek en Gezondheidsrecht (CBG) van de Universiteit Utrecht, heeft de prijs van de Nederlandse Vereniging voor Bio-ethiek gekregen. Vorstenbosch ontving de prijs voor zijn artikel 'Drogre-

denen over doping; een pleidooi tegen legalisatie van dopinggebruik in de sport', dat verscheen in het tijdschrift Filosofie & Praktijk. De prijs bestaat uit een geldbedrag van f5000,-, te besteden aan doeleinden die het onderzoek in de bio-ethiek betreffen.

Prof.dr. K. Mertens is vanwege de Stichting Sanquin Bloedvoorziening benoemd tot bijzonder hoogleraar 'Farmaceutische plasma-eiwitten' aan de faculteit Farmacie. Het betreft een nieuwe leerstoel in Nederland die tot doel heeft onderzoek en onderwijs op het

gebied van plasmaproducten binnen de farmacie verder te ontwikkelen. Mertens is tevens werkzaam als hoofd van de afdeling Plasma-eiwit Technologie, onderdeel van de CLB divisie van de Stichting Sanquin Bloedvoorziening.

Ingezonden

Reacties van lezers

Mijn Utrecht-gevoel

Colofon

Illuster 16, jaargang 4, 18 september 1999

Illuster is een gezamenlijke uitgave van de Universiteit Utrecht en de Vereniging Utrechts Universiteitsfonds, in samenwerking met faculteiten en verenigingen en het Alumniplatform.

Illuster verschijnt vier keer per jaar en wordt toegezonden aan afgestudeerden van de Universiteit Utrecht in een oplage van 51.000.

Hoofdredacteur:
Twan Geurts

Redactie:
Gabby Hees, Armand Heijnen, Helene Ruys, Eindredactie Illuster 16: Janneke Voskamp.

Redactie-advies:
Mascha Damen, Sandra van Dillen, Peter Giesen, Esther Lusse, Ted Sanders, Harry van den Tweel

Redactieraad:
Paul van den Hoven, hoogleraar Nederlands; Joop Kessels, directeur Communicatie en Relatiebeheer (voorzitter); Joke Mat, redacteur NRC Handelsblad; Arie Smit, vice-voorzitter Utrechts Universiteitsfonds; Leon van de Zande, alumni-vereniging Nederlands.

Aan dit nummer werkten verder mee:
Lieneke van den Boezem, Pieter van de Brand, Roy Meijer, Ingmar Heytze, Chiara Soldati, Laurien Timmermans, Vrouwkje Tuinman, Kees Volkers, Johan Vlasblom, Nathan Vos, Sander van Walsum, Marjet van Zuijlen

Foto's:
Ivar Pel, Maarten Hartman, Paul Romijn, Vincent Boon (Utrechts Nieuwsblad)

Ontwerp en opmaak:
WRIK (BNO), Utrecht

Rubriekillustraties:
Marco Faasen

Druk:
Brouwer Rotatie

© Universiteit Utrecht
Illuster, periodiek voor alumni van de Universiteit Utrecht. Overname van artikelen is -met bronvermelding- toegestaan. Het U-blad stelt op verzoek van de redactie eerder in het U-blad verschenen artikelen en illustraties beschikbaar aan Illuster. Illuster is een productie van het Bureau Journalistieke Producties, een samenwerking tussen het Communicatie Service Centrum van de Universiteit Utrecht en het Utrechts Universiteitsblad.

ISSN:
1338-4703. Voor toezending is gebruikgemaakt van het alumnibestand van de Universiteit Utrecht.

Redactie-adres:
Illuster,
postbus 80125,
3508 TC Utrecht,
tel.: (030) 253 26 51,
fax: (030) 253 36 85,
e-mail: illuster.redactie@csc.usc.uu.nl,
Voor adreswijzigingen:
illuster@csc.usc.uu.nl

José van Rosmalen
beleidsmedewerker Stichting R'go / afgestudeerd sociologie, 1975

In 1969, in de hoogtijdagen van de democratisering van de universiteit, was er in het Aca-demiegebouw een massale bijeenkomst. Allerlei moties werden aangenomen over een 'demokratiese' aanpak van het wetenschapsbedrijf. Na Parijs en het Maagdenhuis in Amsterdam, kon Utrecht niet achterblijven. Wie niet vóór was, was een meeloper met het 'regentendom'. Twijfel was bijna verboden.

In 1971 waren er debatten met de filosofen Kolakowski, Popper en Foucault. Als student-assistent begeleidde ik een groep avondstudenten sociologie. Voor deze avond had ik hoogleraar Thoenes weten te strikken. Maar toen deze hoorde dat die avond Kolakowski zou spreken, de auteur van 'Het absurde socialisme', zei hij met zijn kraaijenstem: 'Naar mijn geklets kunnen jullie nog jaren luisteren, voor Kolakowski krijg je geen nieuwe kans'. Toch gaven de studenten de voorkeur aan Thoenes. Bij hem moesten ze immers tentamen doen.

In 1997 bezocht ik de alumnidag. Spontaan besloot ik deel te nemen aan het diner. Er was nog één plaats vrij: aan de VIP-tafel bij de burgemeester, de rector magnificus en twee vrouwelijke bestuursleden van een studentenvereniging. Ik schoof aan. Het deed mij goed dat in Utrecht nieuwe waarden en oude vormen elkaar weer konden vinden.

Karin Holley
student Milieukunde verwacht in februari 2000 af te studeren

Mag ik jullie erop attenderen dat in het vorige nummer van Illuster (Illuster 14 red.) liefst 33 afbeeldingen van mannen stonden tegenover 9 van vrouwen? De meeste van de artikelen hadden 'mannen' als onderwerp en waren door mannen geschreven. Mag ik jullie er ook op attenderen dat ik op zo'n manier, als vrouw, totaal geen 'Utrecht-gevoel' krijg? Integendeel. Ik walg van de prominente en arrogante aanwezigheid van (blanke) mannen op de universiteit. Jullie hebben op een voortreffelijke manier weten te benadrukken hoe de wetenschap vrouwen en minderheden passeert. Bedankt.

M.J.M. van Dam
gepensioneerd hoofd van chemisch laboratorium, Duphar (nu Solvay Pharmaceuticals) / afgestudeerd in scheikunde, 1950

De wereld ging voor mij open toen ik bijna zestig jaar geleden uit de diepe provincie naar Utrecht kwam om scheikunde te studeren. Utrecht gold als de beste opleiding. Hoogleraren openden onvermoede vergezichten en namen je serieus. Ook werd ik lid van het Utrechts Studenten Corps. Met vrienden kon je eindeloos drinken en praten, waarbij letterlijk alles op losse schroeven werd gezet. Van heel veel zaken heb ik toen de betrokkenheid ingezien en toch een vaste grond gevonden. Die was broodnodig, zeker in 1940. In die afschuwelijke jaren was de saamhorigheid hartverwarmend. Na terugkeer ging de studie mij pas echt boeien. De jaren op het Organisch-Chemisch Laboratorium waren onvergetelijk. Jaren later keek ik met droefheid hoe die wetenschaps-tempel aan de Croese straat letterlijk werd afgebroken. De wandschildering in het gebouw met Boerhaave's spreuk is vermorzeld. Voorbij. Wat overblijft: jaargenoten, studiegenoten, reünisten van het USC en andere gezelschappen. Mijn drie zonen zijn eveneens alumni. Van mijn vier kleinkinderen zijn er drie student: allen in Utrecht. Vivat, crescat, floreat in aeternum!

Willem ter Weeme
adjunct-directeur Wetgeving, Ministerie van Justitie, Aruba / afgestudeerd in rechten, 1972

Ontkennen zal ik het niet. Ik ging studeren omdat ik student wilde zijn en op kosten van Pa een onbezorgd -en zo mogelijk losbandig- leven wilde leiden. Aan het eind zou toch een goed betaalde, interessante baan op me wachten. Halverwege de jaren zestig kon je dat toekomstperspectief nog koesteren. Het werd Utrecht, omdat ik een klasgenote volgde waar ik wat mee wilde. Dat met die baan is gelukt. Zij het dat de studie aanzienlijk langer duurde dan gepland. Ook waren de interessante banen iets minder dik gezaaid. Mijn Utrecht-herinneringen hebben met de universiteit 'an sich' weinig van doen. Ze blijven beperkt tot het feit dat er rond het Janskerkhof een aantal collegezalen lag. Als het weer meewerkte en je hoofd stond ernaar, ging je daarheen om de docenten te kunnen herkennen. Studeren deed ik bij de repetitor. Dat was effectiever. Maar de jaren die ik in Utrecht heb doorgebracht waren wel de meest karaktervormende. Nimmer zal ik daarom mijn Utrechtse 'afkomst' verloochenen. Overigens is het met dat meisje niet gelukt.

Column

Dankzij oudtante Hilda

Ambitieuze, potentiële carrièremakers van achttien jaar zullen niet zo snel voor de studie geschiedenis kiezen. Ik wel. Ik was dan ook een romantische dromer met wetenschappelijke interesse. Lezen, in het archief zitten en schrijven was mijn ideaal. De opleiding geschiedenis aan de Letterenfakulteit in Utrecht sloot perfect bij deze behoefte aan. Maar het bleek onmogelijk me voor de werkelijkheid af te sluiten.

Vrienden en familie waarschuwden dat er met zo'n opleiding niets van mij terecht kon komen. De bijstand zou mijn lot zijn. Al in het tweede jaar capituleerde ik en volgde een vervelend bijvak aan de juridische faculteit in Leiden. Bestuurskunde. Vergeleken bij geschiedenis was deze opleiding zo eenvoudig dat ik in mijn derde jaar besloot tegelijkertijd de doctoraalstudie politicologie aan de Vrije Universiteit te gaan volgen. Een schoolse semi-hbo-opleiding die zonder veel moeite in drie jaar afgerond kan worden. Ik had aan de verplichtingen jegens vrienden en familie voldaan.

Maar toch was het juist de studie geschiedenis die voor mij het pad effende naar de Tweede Kamer. Toen docenten hoorden dat Hilda Verwey-Jonker mijn oudtante is, vroegen ze of ik lid wilde worden van de gesprekskring 'geschiedenis van de sociaal-democratie' van de Wiardi Beckman-stichting, het wetenschappelijk bureau van de Partij van de Arbeid. Zo kreeg ik mijn eerste baan, bij het Opleidingsinstituut van de PvdA. Later belandde ik via deze contacten in de Tweede Kamer en werd secretaris van het fractiebestuur. Mijn belangrijkste drijfveren om de politiek in te gaan waren mijn maatschappelijke betrokkenheid en de wens om de onafhankelijkheid van de Nederlandse burger te bevorderen. Mijn hart ligt vooral bij de media en de telecommunicatie, in het bijzonder bij het bestrijden van monopolies.

In mijn werk pluk ik dagelijks de vruchten van mijn historische opleiding. Al de boeken die ik heb gelezen, de inspirerende docenten, het meedenken over opleidingsprogramma's, het leren schrijven, prioriteiten stellen, hoofd- van bijzaken onderscheiden en het selecteren in grote hoeveelheden informatie.

Echt, geschiedenis is zo'n gekke leerschool niet als je geïnteresseerd bent in het politieke metier. Ik zou wel iedereen aanraden om naast de politiek een paar opties open te houden.

[Marjet van Zuijlen, Tweede-kamerlid PvdA afgestudeerd geschiedenis (Utrecht) en politicologie (VU Amsterdam)]

De zisprong

Opmerkelijke loopbanen

Marjon Reinders, zakelijk leider van tangoschool El Gancho

Foto: Ivar Pel

Tango

Marjon Reinders woont en werkt in een voormalige basisschool in Utrecht-West. Een huis met hoge plafonds, brede gangen en een grote tuin. Vandaar uit runt ze haar eigen bedrijf: tangoschool El Gancho. De twee kinderen die er rondrennen, zijn van Marjon zelf.

Symboliek

Het schoolgebouw verwijst symbolisch naar het begin van haar loopbaan: ooit heeft ze zelf voor de klas gestaan. 'Tijdens mijn studie heb ik een jaar een invalbaan gehad, daar ben ik mee gestopt omdat ik wilde afstuderen. Na mijn afstuderen kwam de tweede invalbaan. Ik had vreselijk moeilijke klassen, zoals MAVO 3. En ik werd ook nog eens gelijk mentor. Ik heb maar twee maanden nodig gehad om me volledig over de kop te werken. Toen dacht ik: "Ik wil dit niet!". Ze volgde een studie aan de pas opgerichte Universiteit voor Humanistiek, waar Marjon uiteindelijk meer gewerkt heeft dan gestudeerd. 'Ik was het studeren inmiddels wel zat en heb me veel beziggehouden met student-assistentenschappen, trainingen, introducties. Zo merkte ik dat ik het begeleiden van volwassenen wel leuk vond.'

Lol

In diezelfde periode volgde Marjon tangocursussen aan een dansstudio. Na het verdwijnen van die cursussen nam een aantal oud-leerlingen het initiatief over. 'We vonden het doodzonde dat het zomaar zou verdwijnen. We hadden er zoveel lol in dat we dachten: "We gaan gewoon zelf verder". In '92 werd Marjon zwanger van haar eerste kind en besloot ze de tangoschool uit te breiden. 'Sinds vorig jaar besta ik helemaal van de tangoschool.'

Enthousiast

Ooit ambieerde Marjon een carrière in de wetenschap en wilde ze promoveren. 'Ik heb er serieus over gedacht, maar wetenschappelijk onderzoek is me te theoretisch, te veel hoofd en te weinig lijf. De universiteit is niet mijn plek. Wat ik nu doe, komt tegemoet aan wat ik kan en wat ik heb. Ik heb mijn eigen baan gecreëerd, iets op de culturele kaart van Utrecht gezet. We hebben ieder seizoen zo'n 250 leerlingen en het worden er nog steeds meer. Dat betekent dat ik veel mensen iets heb meegegeven en dat ik ze enthousiast voor iets heb gemaakt. Dat is zo leuk, het resultaat is direct zichtbaar.'

Geen spijt van haar studie? 'Nee, het is goed zo.'

[Lineke van den Boezem]

Oproep aan de lezer

Illuster 17 verschijnt op 18 december 1999.

Reacties, suggesties en ingezonden mededelingen kunt u toezenden aan de redactie voor 3 november. De redactie houdt zich het recht voor ingezonden mededelingen te weigeren of in te korten.

Redactie-adres:

Illuster, postbus 80125, 3508 TC Utrecht.
(030) 2532651. Fax: (030) 2533685.

E-mail: illuster.redactie@csc.usc.uu.nl